

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XII./STEVILKA 46

CELOVEC, DNE 17. NOVEMBRA 1960

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

Nur einer Verpflichtung nachgekommen!

Aussenminister Dr. Bruno Kreisky hat anlässlich der Pressekonferenz am 2. November 1960 in Wien laut APA u. a. erklärt:

»Was das slowenische Gymnasium betrifft, so sind wir auf Grund des Staatsvertrages zu dessen Errichtung nicht verpflichtet, haben es aber dennoch eröffnet.«

Hiezu zitieren wir folgende amtlichen Dokumente:

Zl. 655 der Beilagen zu den stenographischen Protokollen des Nationalrates VIII. GP:

Bericht des Unterrichtsausschusses über die Regierungsvorlage (288 der Beilagen): Bundesgesetz, womit für das Bundesland Kärnten Vorschriften zur Durchführung der Minderheiten-Schulbestimmungen des Österreichischen Staatsvertrages getroffen werden (Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten).

Dem Unterrichtsausschuß lag in seiner Sitzung am 11. März 1959 ein von den Abgeordneten dr. Walther Weißmann und Dr. Neugebauer gemeinsam beantragter neuer Gesetzentwurf vor, den der Ausschuß seinen weiteren Beratungen zugrundelegte.

Bei der Abstimmung wurde der Gesetzentwurf in der begedruckten Fassung angenommen.

Zu Artikel V (Mittlere Lehranstalten):
»Zu § 24:

Die Errichtung einer Bundesmittelschule mit slowenischer Unterrichtssprache in Kärnten, die vorbehaltlich der hier vorgesehenen gesetzlichen Regelung bereits mit Beginn des Schuljahres 1957/58 im Administrativwege versuchsweise erfolgte, entspricht der Bestimmung des Artikels 7 § 2 des Staatsvertrages 1955 und soll der österreichischen Jugend der slowenischen Minderheit eine höhere Schulbildung ermöglichen. Die Unterbringung dieser Schule im Gebäude der Bundesrealschule in Klagenfurt und die Verwendung eines aus österreichischen Mittelschullehrern bestehenden geeigneten Lehrkörpers sind sichergestellt.«

Soweit der amtliche Motivenbericht, Artikel 7 § 2 des österreichischen Staatsvertrages 1955 lautet:

»Sie (österreichische Staatsbürger der slowenischen und kroatischen Minderheit in Kärnten, Burgenland und Steiermark) haben Anspruch auf Elementarunterricht in slowenischer oder kroatischer Sprache und auf eine verhältnismäßige Anzahl eigener Mittelschulen; in diesem Zusammenhange werden Schullehrpläne überprüft und eine Abteilung der Schulaufsichtsbehörde für slowenische und kroatische Schulen errichtet.«

Aus dem Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Bundesministeriums für Unterricht, Jahrgang 1959 — 5. Stück, Wien, am 1. Mai 1959.:

46. Bundesgesetz vom 19. März 1959, womit für das Bundesland Kärnten Vorschriften zur Durchführung der Minderheitenschulbestimmungen des Österreichischen Staatsvertrages getroffen werden (Minderheitenschulgesetz für Kärnten). [Aus BGBl, Nr. 101 ex 1959]:

Artikel V: § 24 (1) In Kärnten ist für österreichische Staatsbürger der slowenischen Minderheit eine Bundesmittelschule slowenischer Unterrichtssprache zu errichten, die nach dem Lehrplan des Realgymnasiums und nach Bedarf auch nach dem des Gymnasiums zu führen ist.

§ 28 Das Reifezeugnis der Bundesmittelschule mit slowenischer Unterrichtssprache gibt die gleichen Berechtigungen, insbesondere auch hinsichtlich der Zulassung

zum Hochschulstudium, wie das Reifezeugnis einer gleichartigen österreichischen Bundesmittelschule mit deutscher Unterrichtssprache.«

Der Besuch der Schule beweist an sich die Notwendigkeit der Schule, denn die Schule zählte im Schuljahr 1957/58 93 Schüler, im Schuljahr 1958/59 136 Schüler, im Schuljahr 1959/60 184 Schüler und im Schuljahr 1960/61 228 ordentliche Schüler und 3 Privatisten.

Das Österreichische statistische Zentralamt veröffentlicht im Heft 14 aus dem

Jahre 1958 die Volkszählungsergebnisse des Jahres 1951. Dort heißt es auf Seite 35, daß Kärnten im Jahre 1951 474.764 Einwohner hatte.

Davon waren 448.345 Deutsche und 22.534 Slowenen.

(Daß die Zahl der Slowenen in keiner Weise den Tatsachen entspricht, soll hier gar nicht berücksichtigt werden.)

Wenn wir nun jetzt die Frage der Mittelschulklassen zu Grunde legen, so ergibt sich folgendes Bild für das Schuljahr 1959/60:

Das Zahlenverhältnis!

Bundesgymnasium und Realgymnasium in Klagenfurt	41 Klassen
Bundesrealgymnasium für Mädchen in Klagenfurt	18 Klassen
Bundesrealschule und Realgymnasium in Klagenfurt	28 Klassen
Öffentliches Gymnasium und Realgymnasium in St. Paul	10 Klassen
Bundesrealgymnasium in Spittal an der Drau	12 Klassen
Bundesrealgymnasium in Villach	15 Klassen
Bundesrealgymnasium für Mädchen in Villach	14 Klassen

Zusammen 138 Klassen

448.345:138 = 3249, auf eine Gymnasialklasse entfallen also 3249 deutschsprechende Kärntner; und bei den Slowenen: 22.534:6 = 3.755 Schüler pro Klasse.

Wollen wir aber noch berücksichtigen, daß auch die Lehrer- und die Lehrerinnenbildungsanstalt, die Handelsakademie, die vierjährige Hauswirtschaftsschule und zum Teil auch die Gewerbeschule berechtigt ist, die Hochschulreife auszusprechen, dann ergibt sich bei der deutschsprechenden Bevölkerung Kärntens, daß bereits auf 2.300 Einwohner in Kärnten eine Klasse einer Mittelschule kommt, die die Hochschulreife auszusprechen berechtigt ist, bei den Slowenen des Landes aber erst auf 3.755.

Wenn wir nun auch noch den Klassendurchschnitt nur in den Gymnasialklassen berücksichtigen, so ergibt sich in den 138

deutschen Gymnasialklassen eine durchschnittliche Schülerzahl von 32,5 pro Klasse, am Bundesrealgymnasium für Slowenen in Klagenfurt aber eine Durchschnittszahl von 30,5 Schülern für 1959/60.

Der heurige Durchschnitt am Bundesrealgymnasium für Slowenen in Klagenfurt aber beträgt 33 Schüler pro Klasse.

Sowohl der Art. 7 des österreichischen Staatsvertrages im § 2 als auch das Bundesgesetz vom 19. März 1959 sind bezüglich des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt so eindeutig verpflichtend, daß die Äußerungen des Bundesministers für Äußeres Dr. Kreisky über eine »freiwillige« Bewilligung der slowenischen Mittelschule nur als Wortspiel, mit dem man versucht, aus einer Notwendigkeit eine Tugend zu machen, gedeutet werden können.

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA
ZVEZA GOSPODINJSKIH ABSOLVENTK — TINJSKI ABSOLVENTI
vabijo na

ADVENTNO PRIREDITEV IN OBČNI ZBOR

v nedeljo 4. decembra 1960 v Mohorjevem domu v Celovcu s sledečim sporedom:

Ob 9. uri dopoldne v Mohorjevi kapelici sv. maša z nagovorom mil. prelata dr. Blümla.

Ob 10. uri:

1. govor »Naša družina — naša trdnjava«;
2. govor »Zakaj ljubimo svoj narod?«;
- Nato kažemo film »Mož za Afriko«;
- Vmes so odmorili in petje.

Ob 13. uri je skupni obed v Mohorjevem domu (cena 6.— šil.)

Ob 14. uri imajo istotam v dvorani bivše gojenke obeh gospodinjstkih zavodov OBČNI ZBOR Zveze absolventk gospodinjstkih šol z govorom, s poročili, volitvami.

Ob 14. uri: Absolventi in gospodarji-člani se udeležijo v sejni sobi Mohorjeve hiše OBČNEGA ZBORA Kmečke gospodarske zveze z govorom »Novi kmetijski zakon«, poročilom in volitvami novega odbora.

Bivše gojenke in gojence iskreno vabimo na že tradicionalno letno svidenje v Celovcu.

Gospodarje in gospodarsko zainteresirane pa pozivamo k udeležbi na popoldanskem občnem zboru Kmečke gospodarske zveze.

Vabita osrednja odbora.

Predstavniki koroških Slovencev pri ministru dr. Kreiskem

V sredo dne 16. t. m. je bil na Dunaju nov razgovor o manjšinskem vprašanju na Koroškem, ki sta ga v imenu zvezne vlade sklicala zunanji minister dr. Kreisky in dr. tajnik dr. Gschnitzer. Koroške Slovence sta zastopala predsednik Narodnega sveta dr. Valentin Inzko in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Razgovora so se udeležili še koroški deželni glavar g. Wedenig, deželni svetnik dr. Schleinzner in dež. svetnik g. Rader, veleposlanik dr. Wodak in gen. konzul g. Newole.

Predsednik Narodnega sveta dr. Inzko je prebral skupno izjavo obeh predstavniških organizacij koroških Slovencev, nato sta pa zunanji minister dr. Kreisky in veleposlanik dr. Wodak nakazala, kako namerava avstrijska vlada rešiti manjšinsko vprašanje. K tem izjavam sta oba slovenska predstavnika takoj zavzela stališče in ga utemeljila s tehtnimi razlogi.

V skupni pismeni izjavi ugotavljata obe slovenski osrednji organizaciji, da tvori člen 7. organično celoto in ga je treba zato v celoti izvesti. Dosedanji delni zakoni, pravi izjava, »kot kažejo gosedenje izkušnje z zakonom o manjšinskem šolstvu ter zakonom o uradnem jeziku pri sodiščih, nikakor ne služijo interesom in zaščiti pravic slovenske manjšine na Koroškem, temveč ustvarja vsak novi zakon nove težave, pa tudi neprijateljsko vzdušje med večinskimi ljudstvom in manjšino.«

»Načelno pa odklanjamo kakršno koli ugotavljanje manjšine kot sredstvo za rešitev in ureditev manjšinskih problemov in sicer tudi iz naslednjih razlogov:

a) Slovenska manjšina in njeno naseljitveno področje na Koroškem sta bili ob sklepu državne pogodbe vsem pogodbenim partnerjem dobro znani. Zaradi tega tudi pri sklepu državne pogodbe ni nihče stavil kakih pridržkov ali pogojev glede obstoja in naseljitvenega območja manjšine. Ker se od takrat naseljitveno področje slovenske manjšine ni spremenilo, zaradi tega tudi glede izpolnitve prevzetih obveznosti ni moč danes naknadno postavljati kakih pogojev, kot na primer ugotovitev manjšine.

b) Posebne razmere, ki vladajo na Koroškem, kot socialna in gospodarska odvisnost slovenskega prebivalstva ter politični pritisk, izzvan po hujšaški gonji nemškonalacionalnih organizacij ter njih pomočnikov, posebno dela časopisja, ki vse osebe, ki imajo pogum, da se izjavljajo za Slovence, ožigosajo kot v državljanskem pogledu nezanesljive elemente, onemogočajo svojem namenu ustrezajočo ugotovitev manjšine.

Glede zakona o slovenskem uradnem jeziku velja naše stališče z dne 11. 10. 1960, ki je bilo prek koroškega deželnega glavarja predloženo zvezni vladi.

Z ozirom na napovedano izvedbo določbe člena 7 odst. 3 državne pogodbe glede krajevnih napisov in oznak na Koroškem bosta pa obe slovenski organizaciji v kratkem predložili seznam dvojezičnih krajevnih napisov.

Slovensko prebivalstvo z nezaupanjem motri dosedanje prakso pri izvrševanju člena 7. državne pogodbe. Zaradi tega je treba najprej z jasnimi dejanji šele ustvariti potrebno zaupanje. Eden izmed takih predpogojev bi bila takojšnja ustanovitev posebnega oddelka šolske nadzorne oblasti za manjšinsko šolstvo na Koroškem. Zasedba mest pri tej važni šolski oblasti bi naj bila izvršena v sodelovanju z manjšino. Nadaljnji predpogoj bi bila oskrba ustreznih lastnih prostorov za državno realno in klasično gimnazijo za Slovence v Celovcu, še pred začetkom prihodnjega šolskega leta.«

Politični teden

Po svetu . . .

Kennedy — novi krmar Zapada

Minuli teden je stal ves v znanju ameriških predsedniških volitev. Iz njih je izšel kot zmagovalac 43-letni senator J. Fitzgerald Kennedy, najmlajši državni predsednik Združenih držav v zgodovini in obenem tudi prvi katoličan, ki je dosegel to najvišje mesto v tej pretežno protestantski državi. Čeprav rezultat še ni povsem dokončen in je razlika med njim in njegovim nasprotnikom Nixonom zelo majhna, vendar je praktično skoro izključeno, da bi se zmagovalac spremenil v premaganca. Kennedy bo sicer šele 20. januarja 1961 uradno prevzel oblast in bo do takrat vršil vladne posle sedanji predsednik Eisenhower, vendar je Kennedy že imenoval svoje zaupnike, ki bodo sodelovali s sedanjo vlado in skrbeli za gladek prehod državnih poslov. To je potrebno ne le z ozirom na številna zunanje-politična vprašanja, ampak tudi za pereče notranje politične, predvsem gospodarske probleme.

Posvetovanja za zaprtimi vrati v Moskvi

V Moskvi je po velikih paradah in bučnih govorih na proslavah oktobrske revolucije, ko so se pred 41. leti boljševiki polastili oblasti v Rusiji, zavlada tajinstven mir. Čeprav je slovesnosti konec, so slavnostni gostje ostali: vodilni komunisti iz vseh držav vzhod. bloka, od Čehoslovaške pa do Kitajske. Proslave v Moskvi so uporabili za to, da se sestanejo in pogovore o dveh važnih vprašanjih:

1. kako poravnati sicer prikriti a globoki spor med Moskvo in Pekingom in 2. bodoča politika do Zapada.

Dočim meni Moskva, da je treba »kapitalizem« postopoma uničevati tako, da mu z zvijačami jemlje postojanko za postojanko v predelih, kjer je to mogoče, posebno v Afriki in Aziji, pa zahteva Kitajska totalno vojno proti »kapitalističnemu Zapadu« in meni, da je taka vojna neizbežna in neobhodno potrebna. Šele potem bi naj sledila razorožitev in mir, po zmagi komunizma po vsem svetu. V Moskvi pa menijo, da bi totalna, to je atomska vojna danes pomenila propast zmagovalca in premaganca, zato skušajo svojega »mlajšega« a po številu večjega komunističnega bratca kolikor mogoče brzdati.

Vzroki za to Kitajsko stališče so dvojni. Komunistična Kitajska ima 650 milijonov prebivalcev (po cenitvah, kajti prešel Kitajcev še ni nihče) in ima sorazmerno malo velikih mest. Njeno po velikanski deželi razpršeno prebivalstvo je v primeri tako z Ameriko kot s Sovjetsko zvezo (vsaj evropski del) torej sorazmerno še najmanj izpostavljeno atomskemu napadom. Sicer pa je ondi taka revščina, da bi vsaka atomska bomba in raketa napadalca mnogo več stala kot bi bilo vredno tisto, kar bi na Kitajskem uničila. Kitajcev je itak preveč in se množijo kot zajci. Zato mora Kitajska vlada misliti na nova ozemlja, kamor bi spravila svoje odvišno prebivalstvo. Taka preseljevanja pa se dajo — kot izkušnja kaže, najlažje opraviti med ali po kakšni vojni. Najbolj pri roki bi bila bližnja Sibirija, ta je sicer prazna, vendar je v sovjetskih rokah. Kljub komunističnemu bratstvu pa med njimi bratska ljubezen ne gre tako daleč, da bi si vse po bratovsko delili. Še vedno velja stari izrek o pravih namenih komunistov: Kar je tvoje je moje, kar pa je moje, pa tebe nič ne briga.

Zaenkrat lahko gospodarsko in vojaško močna Sovjetska zveza še kroti revnejše ostale Kitajce, posebno ker ima povsem v roki svoje vzhodnoevropske satelite. Vendar izgleda, da ne gre vse tako gladko, kajti sovjetsko časopisje o sedanjih moskovskih razgovorih, ki se jih udeležuje okrog 80 oseb, sumljivo molči, bivanje gostov v Moskvi pa je bilo podaljšano preko prvotno predvidenega časa.

Drugo vprašanje, s katerim se bavijo pa je skupna politika proti Zapadu in bližnjih mesecih, ko bo v Združenih državah nastopil nov, mlad in energični predsednik. S tem bo tudi ves zapadni blok dobil novo, odločnejše vodstvo.

V Franciji

Ob miru v obeh velikih središčih svetovne politike pa na različnih krajih sveta dogodki kažejo, da stoji naš mir le na majavih nogah, predvsem v Franciji.

De Gaulle se pripravlja na že dolgo, predolgo odlagano bolečo operacijo hudo zagnjene rane: Alžira. Alžirsko prebivalstvo

bi se naj odločilo za samoupravo v povezanosti s Francijo ali pa za samostojno republiko. V vsakem primeru bi pa prešla oblast v Alžiru v roke domačega alžirskega prebivalstva. Ta napoved De Gaulle je poklicala na plan ne le Francoze v Alžiru, ki se nočejo odpovedati svojim dosedanjim prednostim, ampak tudi radikalne sile v Franciji, ki se še niso sprijaznile z dejstvom, da je kolonialnega gospodarstva konec. Zadnji teden se je izkazalo, da teh ljudi še kar mrgoli med generali in visokimi uradniki. Značilno je, da so v Franciji najbolj uporni penzionirani generali, ki kot aktivni vojaški poveljniki niso mogli v Alžiru premagati upornikov. Sta to maršal Juin in general Salan. Poleg njih pa so tudi nekateri visoki uradniki, ki so se v Alžiru izkazali kot nesposobni za vzdrževanje zakonitosti, tako da so celo francoski škofje smatrali za svojo dolžnost, da obsodijo francoska grozodejstva v Alžiru.

De Gaulle stoji pred najtežjo odločitvijo svoje vlade: Ako se uda pritisku radikalnih elementov v Franciji in v Alžiru, ki so ga bili spravili na oblast, odpre vrata Moskvi in Pekingu v severno Afriko. Sovjetska in Kitajska vlada sta namreč ponudili upornikom, ki jih vodi bivši zdravnik Ferhat Abbas, vojaško in politično pomoč, med drugim tudi v obliki »prostovoljcev«. Grozi torej neravnost, da Alžir postane »vroče« bojišče »hladne« vojne med Vzhodom in Zahodom, pri čemer bi bili najbolj na izgubi Alžirci sami, pa tudi Francozi, kajti z internacionalizacijo spora v Alžiru bi se jim ta kolonija itak tudi izmaknila iz rok. Spričo tega oba oklevata, tako Ferhat Abbas kot De Gaulle, toda dosti časa več nimata. Demonstracije v Alžiru in v Parizu minuli teden, ko so proslavljali zmago v prvi svetovni vojni, so De Gaulle in vsem trezno mislečim Fran-

cozom priklicale v spomin, kako zelo so se spremenili časi od takrat, ko je v novembru 1918 zmagoviti francoski maršal Foch kot vrhovni poveljnik zavezniških vojsk sprejel v Compiègne-ju kapitulacijo poražene nemške Wehrmacht in ko je istočasno šel zadnji nemški cesar Viljem II. v izgnanstvo. Danes je Francija samo ena izmed srednjih sil in njen glavni zaveznik v Evropi je bonnska republika, zapadni del na dva kosa razdeljene Nemčije.

Nemiri na Bližnjem in Daljnem vzhodu

Obsedno stanje v Turčiji, ki ga je proglasil sedanji »začasni« ministriški predsednik general Gürsel kaže, da je Turčija, ta izpostavljena postojanka zapadnega bloka v vzhodnem Sredozemlju, v globoki krizi. Gürsel, ki je v minulem maju s vojaškim pučem strmoglavil vlado predsednika Menderesa, je sedaj odslovil 14 članov svoje doslej 37 moč — samih častnikov — broječe vojaške vlade. Med odslovljenimi so baštisti njegovi pomočniki, ki so igrali glavno vlogo pri puču. Toda tudi med vojaščino samo ni slege.

Na Daljnem vzhodu pa Vietnam, bivša francoska kolonija v Indokini, ki je po krvavi vojni proti Francozom in še grozovitejši državljanski vojni leta 1953 bila razdeljena na dve državi Južni in Severni Vietnam, zopet pretresajo nemiri. Dočim je Sev. Vietnam padel pod sovjetski vpliv, je Južni pripadel Zapadu. Minuli teden pa je v Južnem Vietnamu bil izveden poskus vojaškega upora, ki sicer ni bil komunističnega izvora in je tudi propadel, vendar kaže, da vlada predsednika Diema ni posebno priljubljena in kljub obilni ameriški podpori ni mogla utrditi demokratske vladavine v tem predelu sveta. Diema so sicer njemu zveste čete rešile, toda s tem zadeva demokracije v Južnem Vietnamu še ni rešena, kajti Diem vlada kot diktator in si ni znal pridobiti naklonjenosti ljudstva. Tudi ta izpostavljena postojanka Zapada ne stoji na trdnih temeljih.

. . . in pri nas v Avstriji

Kancler Raab napoveduje svoj odhod

Tisti, ki so pričakovali po zaprisegi nove, še četrte Raabove vlade s starim moštvom in po sprejetju proračuna za leto 1961 zopet običajni koalicijski mir s sporadičnimi prepirčki, podobni hipnim plamenom iz žerjave počasi ugašajočega ognjišča so se zelo zmotili, čeprav so bili med njimi visoki funkcionarji obeh koalicijskih strank, ki sede na mehkih poročnih stolčkih. Zgodilo se je namreč to, kar je moral vsak pameten človek pričakovati, a le tisti, ki jim to ni bilo všeč, niso hoteli spoznati: ker država gospodari s primanjkljaji iz leta v leto, to se pravi živi preko svojih razmer, je državno gospodarstvo na poti k resnim težavam, katerih svarilni znaki se že pojavljajo na obzorju. Površanje tarif, socialnih dajatev, cigaret, uvedba novih davkov, so sprožile nove dvige cen in nove zahteve raznih delavskih kategorij po zvišanju plač. Šiling postaja vedno manj vreden, to se pravi vedno manj blaga lahko kupiš zanj.

Nezaupanje v državno gospodarstvo se je pokazalo tudi pri zadnjem državnem posojilu, ki je bilo v rednem roku le do polovice podpisano in so ga potem z več ali manj indirektnim pritiskom od zgoraj spravili pod streho. Vsa zadnja leta je namreč državna blagajna svoje izdatke, za katere ni imela kritja v dohodkih, pokrivala z javnimi posojili. Kot nasprotni primer velja energijsko posojilo, ki je bilo v nekaj dneh v celoti podpisano in celo preseženo. Energijska posojila sodijo med gospodarsko najbolj varne denarne naložbe.

Kdo bo komu vrnil »črnega Petra«

Se razume, da sta obe koalicijski stranki spoznali nevarnost, ki grozi državnemu gospodarstvu, pa tudi njima samima zaradi rastoče nevolje ljudstva. Prvi so šli v napad socialisti, ki si kot »druga« koalicijska stranka prisvajajo vlogo nekake opozicije, da se otresejo odgovornosti glede zadev, ki so med ljudstvom nepriljubljene. In v tem so brez dvoma spretni. Zvezni podkancler dr. Pittermann je obdolžil »vlado«, češ, da dela dolgove, posebno pa očital bivšemu finančnemu ministru dr. Kamitzu, da je šel v izdatke ne da bi vedel od kod bo dobil zanje denar. Pittermann je navedel, da je samo kratkoročni državni dolg pod Kamitzovim ministrovanjem od julija 1959 do julija 1960 narastel za 1,7 milijarde šil. Tega mora biti enkrat konec, treba je tudi v državnem gospodar-

stvu začeti štediti, je energično zahteval dr. Pittermann.

OeVP seveda odgovora ni ostala dolžna. Sam zvezni kancler ing. Raab je odgovoril, da je on vedno bil za štednjo in prav tako bivši finančni minister Kamitz. Toda državna blagajna je morala vedno priskočiti na pomoč tej ali oni panogi, ki je bila pod vodstvom socialistov, predvsem zveznim železnicam in na deficitu kronično bolnih bolnišniških blagajnah. Prav tako je morala država globoko segati v žep za investicije pri pošti in pri državnih podjetjih. Ker imajo socialisti v vladi prav toliko besede kot OeVP zaradi vsemogočnega proporca, sta morala on in Kamitz vsaj deloma popustiti zahtevam socialistov. In če že socialisti zahtevajo štednjo, naj sami začnejo z dobrim zgledom. Končno je napovedal, da on ne bo več dolgo na vladi ter da namerava prepustiti vladno krmilo mlajšim rokam.

Kriza koalicije vedno globlja

Ta žolčna polemika je izraz globoke notranjepolitične krize, v katero sta nas zapeljala dolgoletna koalicija in proporc. Izgleda, da postajajo v obeh strankah vedno močnejši tisti krogi, ki hočejo povratek k vladi ene stranke. Obojni pa se bojijo mnenja ljudstva, ki kljub nezadovoljnosti nad slabostmi proporca in koalicije ne želi novih poskusov, saj še ima v slabem spominu samovlado ene stranke v prvi republiki.

Za Raabovo nasledstvo ne manjka kandidatov, bivši kancler ing. Figl, sedanji kmetijski minister ing. Hartmann, dr. Maleta in še več drugih. Vendar izgleda, da bodo morali čakati vsaj do prihodnje pomladi.

Pri nas na Koroškem

pa je za jutri, v petek, dne 18. t. m. sklican deželni zbor, da razpravlja o deželnem proračunu in o vrsti zakonskih predlogov. Poleg tega se bo pa še moral baviti s kopico zahtev proti koroškim Slovence, ki jih je postavila FPOe (stranka svobodnežev), ki pa ima mnogo takih somišljenikov, ki so svojčas pomagali zatreti svobodo v Avstriji. Sedaj hočejo zopet šteti manjšino, čeprav spadajo manjšinske zahteve v pristojnost osrednje vlade in državnega zbora. Pokojnina se ne obeta samo mestnim svetnikom v Celovcu, ampak tudi še živečim »Abwehrkämpferjem«. Veliko hude krvi pa utegne povzročiti zakon o tujskoprometnih dajatvah.

SLOVENC

doma in po svetu

Obletnica smrti škofa Rožmana v Buenos Airesu

Nad 1000 slovenskih rojakov se je v nedeljo, dne 30. oktobra, zbralo v salezijanskem zavodu v Buenos Airesu, da proslavijo obletnico smrti velikega slovenskega škofa dr. Gregorija Rožmana, koroškega rojaka. Slovesnost so začeli v zavodski cerkvi, kjer je daroval sv. mašo pref. g. Anton Orehar, ki je v svoji pridigi navezal na Kristusove besede pred Pilatom: »Jaz sem za to rojen in sem za to na svet prišel, da spričam resnico.« Orisal je goreče pastirsko delo pokojnega škofa v dolgih desetletjih, posebno pa v času najtežje preizkušnje, ki sta jo nad slovenski narod prinesla vojna in revolucija. Takrat je škof-junak neustrašno branil resnico. Dejal je: »Do zadnjega bom učil isto in opominjal: da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod«. V povojnih letih je po vsem svetu — od Amerike do Avstralije, Evrope in Azije — raztresene slovenske rojake vodil in jih bodril k zvestobi Bogu in slovenskemu narodu. Še v svojem zadnjem pastirskem pismu pred smrtjo je zapisal: »Bog vas pošilja med druge narode, ki doslej Slovencev niso poznali, da bi jim z zgledom krščanskega življenja svetili.«

V veliki dvorani je nato bila slovesna akademija, na kateri velik zbor predvajal zborni recitacijo, ki jo je spisal župnik Gregor Mali. Začela je s koroško pesmijo »Gor čez izaro« nato pa sledile odlomki iz Rožmanovih govorov, člankov in pisem. Čas v katerem je škof Rožman deloval, je orisal g. Miloš Stare, nato pa je v kratkem, a zgoščenem nagovoru v španščini številnim argentinskim prijateljem Slovencev ter predstavnikom drugih narodnosti, med drugim Poljakom in Hrvatov, akademik Vital Aži predstavil pokojnega škofa. Proslavo je zaključil oratorij L. Gerziniča »Irenej Friderik Baraga«, ki je bil ob tej priložnosti prvič izvajen, pod vodstvom pevovodje dr. Savellija.

Razstava slovenske tehniške knjige

V dneh od 9. do 14. novembra je bila v Steklenem paviljonu Gospodarskega razstavišča v Ljubljani razstava slovenske tehniške knjige, ki jo je v »Mesecu tehnike« priredila »Zveza društev inženirjev in tehnikov Slovenije« ob sodelovanju drugih organizacij in ustanov pod geslom: »Brusite tehniško besedo!« Obsežno gradivo je bilo razdeljeno v tri dele, v zgodovinskega, sodobnega in oddelke za tujo tehniško literaturo. Zgodovinski oddelke je pokazal, da so slovenski tehniki v preteklosti doprinesli pomemben delež k splošnemu evropskemu napredku. Med drugim je ondi videti razpravo, datirano z letnico 1777, znamenitega kranjskega čebelarja Janše, ki je na povelje cesarice Marije Terezije na Dunaju ustanovil in vodil prvo čebelarško šolo v Avstriji. Nadalje knjige slavnega matematika Jurija Vege in drugih. Ledino na področju slovenskega tehničnega izrazoslovja, posebno na kmetijskem področju so orale Bleiweisove »Kmetijsko-rokodelske novice«, ki so tudi razstavljene. Zanimivost je Letno poročilo Realke v Ljubljani za leto 1861/62, ki prinaša razpravo ravnatelja Mihaela Pternela z naslovom »Imenoslovja in imena kemičnih spojin«. S potrepeljivim delom so poznejši rodovi tehnikov pomnožili slovensko tehnično izrazoslovje ter tako usposobili slovenski jezik za obravnavo vseh mnogoštevilnih področij moderne tehnike, kar dokazujejo razstavljene tehnične knjige ter številni slovarji, med katerimi je videti Slovenski elektrotehniški slovar in Mednarodni varilni slovar v 12 jezikih, v katerega je vključena tudi slovenščina. Oddelke za tujo literaturo pa vsebuje bogat izbor tehniških knjig vseh pomembnejših svetovnih jezikih.

Koroški večer v Clevelandu

Društvo slovenskih izobražencev »Krog« v Clevelandu je v oktobru priredilo v ondnotnem »Baragovem slovenskem domu« lepo uspel »Koroški večer«. Spored je vodil dr. Mate Resman, ki je v temeljitem govoru očrtal zgodovino in sedanji položaj koroških Slovencev. M. Odar je recitiral »Tožbe Korošcev«, ki jo je spisal Ivan Pregelj, F. Gorenšek je zapel »Pojdam u Rute«, odlomek iz romana Ivana Preglja »Umreti nočejo« je prebral B. Pust, narodno »Gor čez izaro« pa je zapel J. Dovjak. V duetu sta podala Prelovčeva »Jaz bi rad rdečih rož« Gorenšek in Dovjak, Zupančičeva »Kovaško« je recitiral B. Pust, za konec pa je možki zbor pod vodstvom F. Zupana zapel »Ti pubč jak ne lumpaj« in »Lipa zelenela je«.

Uspeh slovenske pevke v Franciji

Na mednarodnem pevskem tekmovanju v Toulouseu v Franciji je mladi in nadarjeni slovenski pevki Ileani Bratuž-Kacjanovi uspelo, da je med 56 pevci iz raznih držav, med katerimi je bilo več opernih primadon in mednarodno priznanih vrhunskih pevk, zasedla častno 4. mesto. Prvo mesto je bilo prisojeno Poljakinji Rumovski, primadoni (prvakini) varšavske opere, drugo Madžarki Dunst, pevki opere v Budimpešti, tretje pa francoski operni pevki Orvalho-Lahorde.

Obisk v Leninovem muzeju pod Tatro

Lenin je priimek, ki si ga je privzel Vladimir Ilič Uljanov, potomec ruske nižje plemiške družine, ki je postal revolucionar in ustanovitelj boljševizma, kateremu je pred 40 leti pripomogel na oblast v Rusiji. Dolga leta je bival kot emigrant v srednji in zapadni Evropi.

V gorski vasi Poronin ob vznožju Visoke Tatere, šest kilometrov od letovišča Zakopane, je Leninov muzej. Poronin leži na skrajnem južnem robu velike severovzhodne evropske nižine, ki jo loči le nekaj kilometrov široka, vendar 2000 metrov visoka skalnata veriga Tatere od dežel jugovzhodne Evrope, ki so po podnebnju, kulturi in zgodovini popolnoma drugače. Poljaki, ki prebivajo na tej ravnini, že od nekdaj radi potujejo poleti in pozimi tja gor na Visoko Tatro, v to le nekaj kvadratnih kilometrov veliko pristno visokogorsko pokrajino svoje domovine.

Zakopane — nekdanje letovišče, sedaj muzej

Od tega živi Zakopane, in od Zakopane ima dobiček tudi skromnejši Poronin. Kdor se za svetovljanski obrat v Zakopanem, za žične vzpenjače, za kavarniško življenje, za flirt in ples in večerno promenade na neonsko razsvetljeni Krupkowljevi cesti ne zmeni, kdor hoče živeti bolj v miru in zatišju, pa tudi ceneje, ali kdor v Zakopanem ni dobil več sobe, se naseli pač v Poroninu.

Podobno je bilo že pred prvo svetovno vojno, ko sta bila oba kraja še v stari podonavski monarhiji in je pod Tatro hodilo na počitnice dobro meščanstvo iz galicijskih velikih mest Lvova in Krakova. Med Krakovčani, ki so prišli letovat v poletnih mesecih 1913. in 1914. leta med kmete tja gor na skalnate griče Tatere, je bil z ženo in hčerko tudi ruski emigrant Uljanov, vodja skupinice ilegalne ruske socialdemokratske stranke. Uljanov je v emigrantskih lističih pisal pod imenom Nikolaj Lenin prepirljive članke proti nasprotnim socialističnim skupinam in skupinam.

Njegov muzej stoji na robu Poronina. Skozi visoka vrata stopimo v park, po katerem teče potoček. Ob vodi stoji na marmornatem podstavku Leninov kip. Spomenik enega velikih ljudskih tribunov našega stoletja, ne v valujoči rimski tog ali bleščeči se uniformi, ampak v prozaični vsakdanji obleki. Desnica tiči v hladnem žepu, preko leve roke visi dežni plašč, pod telovnikom je srajca z mehkim ovratnikom in s kravato.

V ozadju stoji muzej, največja in najlepša kmečka hiša daleč naokoli. Na plošči bremo, da se je v tej hiši sestajal Lenin z drugimi člani iz Rusije pobeglega boljševiškega vodstva, imenoma pa ti člani niso navedeni.

V dveh nadstropjih so po stenah in v steklenih omarah shranjeni prepisi listin in letakov ter knjige, ki osvetljujejo Leninovo življenje in delo. Vidimo na primer protestno brzojavko, s katero je Lenin prosil svoje socialdemokratske dunajske prijatelje pomoči, ko so ga po izbruhu vojne

1914 aretirali pod sumom vohunstva za carja in ga odpeljali v zapore bližnjega kraja Nowy Targ. Prijatelji so takoj in uspešno posredovali in po nekaj dneh je bil Lenin na svobodi. Odpotoval je z ženo v Švico, od koder ga je spomladi 1917 poklicala revolucija v Rusijo.

Tudi mnogo fotografskih posnetkov je razstavljenih: Lenin kot mladenič, kot politični jetnik, kot letoviščar na sprehodu v Poroninu, nadalje nekaj slik drugih revolucionarjev: Stalina, Sverdlova, Molotova, Džerdzinskega. Sledi nekaj skupinskih slik iz revolucijskih let: Lenin in Stalin pri raznih posvetovanjih, pri nagovorih na vojake in mornarje itd. Vendar to niso fotografije. Vse so reprodukcije podob ali risb sovjetskih slikarjev v socialistično realističnem slogu, dasi je bila v času boljševiške revolucije in državljanske vojne fotografska umetnost že kar dobro razvita!

Skupinskih fotografskih slik ni iz čisto preprostega vzroka. Na njih bi prav gotovo videli enega ali drugega od številnih Leninovih pristašev, ki so jih pozneje pobili kot partijske ali državne sovražnike in izdajalce. Iz istega razloga ni v muzeju tudi tako važnih podatkov iz Leninovega življenja, kot je seznam sopotnikov v plombiranem vlaku na njegovi vožnji iz Švice preko Nemčije v Rusijo leta 1917 ali seznam njegovih tovarišev v Politburoju in v sovjetski vladi od polastitve oblasti do njegove smrti. Za kasnejši rod, ki je študiral zgodovino partije pod Stalinom bi bili ti seznam posebnost mračen album zločincev.

Ponarejeno življenje

Tako hodi obiskovalec od ene stene Leninovega muzeja do druge in pri tem z nasmehom ugotavlja, da nudi muzej popolnoma ponarejeno življenjsko sliko voditelja boljševiške revolucije. S te življenjske slike je zabrisana vsaka sled njegovih prijateljev, sobojevnikov in sopotnikov — z izjemo tistih redkih, ki jih je mila usoda poslala na drugi svet, še preden so jih zagrabili Stalini biriči.

Najbolj nenavadno pa je, da danes znanstveni oskrbniki muzeja v zasebnem pogovoru brez nadaljnjega priznavajo, da je njihov muzej falzifikat. Poskusili so že, da bi to ponaredbo vsaj v neki malenkosti popravili. Nekje sta od leta 1956 dalje na steni tudi slike obeh poljskih komunistov Warskega in Koszutke, ki jih je Lenin osebnostno poznal in ki so ju po Stalinovem ukazu skupaj z drugimi člani v Moskvi živečega vodstva poljske partije leta 1937 postrelili, nato leta 1955 po destalinizaciji rehabilitirali. Pri tem malem popravku je potem tudi ostalo. Kajti že nekaj mesecev po Nikitovem govoru na dnevu partije leta 1956 so destaliniziranje ustavili in s tem tudi

popravljanje zgodovinske resnice v vsem sovjetskem bloku.

Obiskovalci muzeja seveda le težko spoznajo, kako je tu resnica popačena. Saj so to povečini odposlanstva iz notranjosti države in iz tujine, ki se z vpljudnimi besedami vpisujejo v knjigo gostov. Od časa do časa se izgubi v muzej tudi kak dolgočasen letoviščar, pogosti pa so seveda šolski razredi in skavtske skupine. Vsem tem obiskovalcem je vprašanje zgodovinske resnice bolj malo važno. Tako je vprašal dvajsetletni dijak svojega starejšega spremljevalca: »Zakaj pa se Leninova žena piše Krupskaja in ne Leninova?« In starejši dijak je odgovoril: »To je pač tako pri slavnih ljudeh. Saj tudi ženo našega Jana Kiepura imenujejo Marto Eggert in ne gošpa Kiepura.«

Pa zapustimo muzej in stopimo spet v sveži, hladni zrak zdraviliškega kraja Poronina. V misli zatopljeni obstanemo. V kako čudnem, fantastičnem stoletju vendar

živimo! Tu je neznatna skupinica ruskih emigrantov, ki se zbirajo v Lvovu, Krakovu ali na Dunaju za kavarniški muzikami. Ljudje z razkuštranimi bradami vneto razpravljajo ali pa s prsti od tobaka orumeneli, čečkajo po lističih in zvezkih. Preobrat doma — in že po nekaj mesecih zavladajo ti isti ljudje nad ogromno državo. In medtem ko prej niti pomožni pisar guatemalskega konzulata ni pogledal teh kavarniških intelektualcev, so zdaj veleposlaniki velesil srečni, če lahko z njimi govorijo.

Nekaj desetletij je poteklo. Skupinica je iztrebljena, uničena, sramotno padla pod rabljevo roko. Samo nekdanji vodja počiva v častnem spominu, balzamiran v stekleni krsti, v sijajnem mavzoleju. Povsod, do koder sega oblast sovjetske države in kjer se je ta mož kdaj mudil, pa naj si tudi kot letoviški gost, stoji zdaj muzeji v njegovo čast. In vendar nobeden ne govori resnice...

Dr. O.

Muzej, posvečen davkom in dacarjem

Muzejev imamo na svetu vseh vrst in nešteto. Toda takšnih, ki bi bili posvečeni davkom in davkarji, menda ne bo posebno dosti.

Te vrste muzej je zdaj dobilo zahodnonemško letovišče mesto Freudenstadt v Črnem lesu. V njem so ohranjeni najrazličnejši zgodovinski spomini na davkarjo, na dacarje, na financarje in seveda na njihove naravne nasprotnike — davkoplačevalce.

Muzej je uredil mestni davčni ravnatelj dr. Pausch, ki so mu vnet opomagal njegovi uslužbenci. Ti so zbrali neverjetno množino starih listin, davčnih nalogov in prijav iz vse Nemčije, karikatur in kar je še takega.

Med drugim vidimo v tej zanimivi zbirki stare tehtnice za zlato, s katerimi so nekoč odmerjali davke, pa tudi različne zvite mošnje, v katerih skrivne predale so večsih skrivali svoje bogastvo utajevalci.

Iz razstave je razvidno, da so davke in

sezname zavezancev poznali že stari Egipčani in Babilonci. Južnoameriški inkovski oblastniki so dali seznamom obliko vrvice z vozli, višino davka so odmerjali po debelini vozla, barva vrvice je pomenila stan ali obrt.

V Nemčiji so na primer še sredi sedemnajstega stoletja bili davki prostovoljni — kolikor je kdo državi hotel pač dati. Plemstvo in duhovščina pa so bili še teh dajatev oproščeni.

Seveda je treba vpoštevati, da je to veljalo le za svobodnjake, bodisi kmete, bodisi obrtnike, katerih ni bilo prav dosti. Večina kmečkega prebivalstva so bili tlačani, ki so davek odrajovali z delom ter z desetinami v blagu, če so bili najemniki.

Glavni vtis, ki ga obiskovalec dobi v tem davčnem muzeju, je ta, da je odmerjanje davkov ter njihovo izterjevanje bilo vedno podvrženo zelo zapletenim in številnim predpisom, ki se je v njih le težko kdo spoznal, pogosto tudi dacarji sami ne.

Nenavadni, a resnični dogodki

V Nemčiji je izšla zanimiva knjiga z naslovom »Zbirka nenavadnih, vendar resničnih dogodkov«. V njej je kopica »neverjetnih stvari«, ki so se pripetile na vseh koncih sveta. Na primer:

Strele je ubila že mnogo ljudi, toda da bi v enega človeka udarila večkrat in bi ostal živ, je vsekakor dogodek, ki zasluži, da so ga vključili v to zbirko. To se je pripetilo Martinu Sochu v Gradcu. Petkrat je treščilo vanj, umrl pa je nazadnje — za pljučnico.

Trda je predla pred šestimi desetletji generalu Pablu Castiglianu, ki je vodil vstajo proti vladi v Nikaragui. Neko noč je sedel pred šotorom blizu mesta Puerto Cabéas in preučeval zemljevid. Kar na lepem se je

zgrudil mrtev. Šele kasneje so ugotovili, da ga je zadel drobec meteorita, ki je priletel iz vesolja. Tako se je končala ena izmed številnih južnoameriških revolucij.

Poštari iz neke italijanske vasi pri Bologni je imel ob koncu vojne zares srečen dan. Ko je prebiral pošto — sedel je v pisarni — je velik kos letalske bombe zdrobil mizo pod njim, njega pa ni niti opraskal. Takoj potem je začel raznašati pisma, ko da ni bilo nič.

Stopil je v neko hišo. Ženska, ki je bila srečna, da je prejela pismo od sina, je poštarju ponudila kozarec vina. Ker se mu je mudilo, se je prijazno zahvalil. Ko je bil nekaj sto metrov daleč, je bomba zavrnila z zemljo hišo, iz katere je bil prišel.

FRAN ERJAVEC:

294

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Spodnja Koroška je preživljala v teh štirih letih (1809—1813) precej klavne čase. S schönbrunnskim mirom ostala še nadalje Avstriji, a šele dne 11. I. 1810 so jo zapustile zadnje francoske čete in tri dni za tem so vkorakali v Celovec zopet Avstrijci.

Že v II. delu te zgodovine sem navedel, kako je cesar Jožef II. s svojimi upravnimi reformami z dne 26. V. 1783 ukinil koroško upravnno samostojnost in združil notranjeavstrijske dežele v graški gubernij. Zaradi hudih pritožb Korošcev in Kranjcev je potem cesar Leopold II. l. 1791. to zopet popravil in vrnil deželam njihovo upravno samostojnost. Po kampoforzijskem miru (1797) je pa pridobila Avstrija na jugu velika nova ozemlja (Dalmacijo in Beneško Istro). Že ta prirastek je sprožil vprašanje nove upravne razdelitve. Zaradi vojne izčrpane državne finance so zahtevale tudi varčevanje v državni upravi, a razen tega so morale ravnati naše dežele poslati v nove dežele tudi mnogo uradništva, tako da se je pojavilo prav občutno pomanjkanje sposobnih moči.

Ti razlogi so dovedli do tega, da je začel cesar že poleti l. 1802. razmotrivati z državnim svetom vprašanje ponovne združitve posameznih ozemelj v večje upravne edinice. Med temi naj bi bila tudi zopetna priklopitev deželnih političnih oblasti Koroške in Kranjske graškemu guberniju. Ker pa so se bili pojavili proti taki nameri v državnem svetu močni pomisleki, so rešitev tega vprašanja odložili, pač pa je bila potem samo Koroška

z dnem 1. VIII. 1804. pridružena graškemu guberniju (guverner je bil tedaj grof Bissingen). S tem je ona zopet izgubila svoje lastno deželno glavarstvo z nekaterimi vzporednimi uradi vred (katedralno upravo, katedralno prokuraturo i. dr.) in v deželi sta ostali kot politični oblasti zopet samo še obe kresiji (celovška in beljaška). Ker je pa ostala stanovska uprava seveda še nadalje pod državnim nadzorstvom in vodstvom, so prevzeli predsedstvo stanovskega odbora vnovič predsedniki deželnega sodišča. Kot prvi je bil imenovan na to mesto domačin, še znani nam grof P. t. G. o e s s, dotlej predsednik začasne dalmatinske vlade v Zadru, ki je znal potem ob priliki tretje francoske invazije tako neustrašeno braniti koroške koristi. Ravno zaradi odličnih sposobnosti, ki jih je bil tedaj pokazal, je bil potem že naslednje leto imenovan za podpredsednika graškega gubernija (l. 1808 potem za guvernerja v Trstu in l. 1809. za generalnega intendanta avstrijske armade v Italiji), a na njegovo mesto na Koroškem je stopil baron Ferd. Ullm in ostal na njem do nove francoske invazije ter še potem za časa francoske Ilirije.

S pridelitvijo Gornje Koroške Iliriji in spricho poraznih posledic, ki jih je povzročila vsej Avstriji zlasti na gospodarskem polju tako lahkomišno izživana vojna, je pa ostalo seveda tudi delo stanovske uprave močno omrtvičeno. Avstrijski Koroški je namreč ostala zgolj še celovška kresija s 162.626 prebivalci in 91 nabornimi okraji (te bi mogli vzporediti z ilirskimi občinami, kajti Avstrija političnih občin tedaj še ni poznala); ta je bila potem še tesneje podrejena graškemu guberniju. Po vsem tem je seveda tudi do skrajnosti obubožani Celovec izgubil ves svoj dotedanji politični pomen, kajti v mestu je ostalo samo še kresijsko glavarstvo (glavar je bil v tej dobi Fr. Fradaneck) ter deželno in apelacijsko so-

dišče s par svetniki. To in pa huda gospodarska kriza, ki je začela tedaj nastopati v Avstriji, je med drugim tudi povzročila, da je število celovškega prebivalstva padlo celo na borih 8000 duš, gospodarska delavnost je pa čisto ohromela.

Sploh je preživljala tedaj Spodnja Koroška z ostalimi avstrijskimi deželami vred trpke čase. Ker francoska Gornja Koroška ni hotela prevzeti sorazmernega deleža deželnih dolgov, so ostali na eni strani seveda tudi upniki (zasebniki, cerkvene ustanove, dobroteljni zavodi i. dr.) brez obresti, na drugi strani je pa postala Spodnja Koroška preobremenjena z zadevnimi zasebnimi oblicijami (že deželni domestikalni dolg, ki je obremenjeval samo spodnjekoroške stanovce, je znašal s tem 743.000 gld več, kot bi ji pa pripadalo). Francozi so po prehodu Gornje Koroške v njihovo posest tu prenehali z nadaljnjim pobiranjem vojne kontribucije, zato pa je morala prevzeti potem Spodnja Koroška sama vso, vključno temu, da je bila poprej naložena vsej deželi, a še ne vplačana (kakor že vemo, je znašala ta najprej 2.5 milij. in zatem še 18.2 milij. Fr.). Za poravnavo teh kontribucij je potem najela država pri nekaterih velikih bančnih hišah loterijsko posojilo v znesku 10 milij., za kar jim je pa morala zastaviti na 15 milij. ocenjene državne domene, med katerimi so bili poleg Vetrinja n. pr. še Hüttenberg, Breže, Stari dvor i. dr. (vračala je potem ta dolg v obrok do l. 1821). Zaradi izgube vseh obmorskih dežel, važnih rudnikov (Idrije, Plajberka pri Beljaku!), dalje večine vinorodnih pokrajin in vseh dežel, ki so pridelovale olje, je seveda silno trpela tudi avstrijska trgovina. Ker pa »plemeniti« Madžari niso hoteli prispevati k silnim bremenom skoro ničesar, so morale skoro vse nositi izmozgane avstrijske dežele same.

(Dalje prihodnjič)

SELE

(Nova cesta, pušljec na strehi in sin v zibki)

Kakor dopisnik iz Čirkovč v zadnji številki našega lista moremo tudi mi z istim podnaslovom poročati o našem napredku.

Cesto gradijo na Srednji Kot. Železni krt je izmerjeno črto preril že do Travnika in se zaganja že navzgor proti Malejem. Most čez Babji graben je že v delu, ko bo dovršen, bo posipanje z gramozom olajšano. Če bo vreme ugodnejše, bo cesta do Ravne do zime za prvo silo že porabna.

Zadnja leta je bilo napeljanih več cest in potov: na Šajdo, k Meležniku, pod Košuto iz vasi in preko Košutnika, k Pušljcu in Kvadniku, h Kuhelnu, k Herlovčniku, tudi Hirs bo speljal zložnejšo cesto do doma. Tako se zdaj z avtom pripelješ do takih domov, kamor je prej vol s težavo pripeljal tovor na dvokolnici.

Tudi smrekov pušljec se je dvignil dvakrat zaporedoma nad stavbo nove cerkve. Prvič, ko so zidarji dokončali prvi in glavni del stavbe, drugič pa, ko so tesarji postavili lesene loke in jih polatali za streho. Pri tem težkem delu jim je pomagalo okoli 15 krepkih domačinov. Vse je šlo

Pri nas na Koroškem

po sreči. Ni čuda, da so nato stopili v krog na novem cerkvenem koru in dali duška svojemu veselju v petju domačih pesmi.

V teku dveh tednov sta dve mladi materi položili ne v zibko, marveč v posteljico ali voziček, svoja novorojenčka. Jožef in Brigita Kelih sta dobila drugo hčerko, težko 4 in pol kg; pri krstu je dobila ime Uršula, ker se je rodila ravno na dan te svetnice in ker je njeni prababici bilo enako ime. Mladi Adamk Hanzej Čertov in žena Marica pa sta dobila tretjega otroka, sinčka, ki je dobil očetovo ime. Bog daj staršem mnogo veselja, otrokoma pa zdravje in krepko rast!

bruča iz Pokrč, ki je pel sv. mašo-zadušnico.

V popolnočni vožnji v Podgorje je g. inspektor utekel smrti. Sreča v nesreči, da je ostal živ. Seveda, Frankova natakara, sopotnica v avtu, je morala v bolnico, avto pa v mehanično delavnico! Pravijo, da sta bila namenjena v podgorski espresso. Kajpak, noč ima svojo moč...

16. oktobra je odšla v Podgorje Krajevčeva Mici — na dom svojega izvoljenca Jakoba Ramuscha. Fanturjev Peter pa se je s poroko umaknil v Rožek, da bi v St. Jakobu in v Podgorjah ne motil sv. misijona, ki se je na obeh farah istočasno vršil v tednu praznika Vseh svetih. Teden popred se je odločil za cerkveno poroko tudi Kobentarjev Hanzej. Gotovo si je v tednih in mesecih skupnega življenja dobro premislil za ta korak.

Po 10 letih smo imelo sv. misijon. Vodili so ga č. g. kanonik Zechner v Podrožci in g. France Brumnik iz Kotmare vesi ter g. Joža Mihelič iz Forsta v farni cerkvi. Udeležba je bila povprečna. Pač ni čas za take obnove, ker nam predobro gre. Bog plačaj č. gospodom za njih trud!

V okviru Katoliške prosvete nas je po dolgem zopet obiskal č. g. Vinko Zaletel in nas ob barvnih slikah popeljal v Monakovo in na Sv. Višarje. Pretreslo nas je posebej spominsko slavlje v Dachauu, ki so ga nemški katoličani zavestno vpletli v kongresni teden. Žal, da naši »heimatleute« kričali niso videli teh slik ali doživeli blagoslovitve kapele smrtne groze Gospodove prav na licu mesta v Dachau!

Igralska družina farne mladine se pridno pripravljala na zimsko sezono. Kot prvo igro uprizori v nedeljo 27. novembra znano zgodovinsko igro iz časa križarskih vojsk »Roža sveta« (Rozamunda). Igrali bodo ob pol treh popoldne in ob sedmih zvečer. Za igro je že veliko zanimanje in jo z veseljem pričakujemo.

SKOČIDOL — GORIČE

(Smrtna kosa)

V Sv. pismu (Eccl. 44) beremo: »Hvalimo svoje sloveče može in svoje očake po rodovinah. Njihovi otroci ostanejo večno zavoljo njih, rod in slava jim ne preideta. Njihova trupla so pokopana v miru in ime jim živi od roda do roda. Njihovo modrost pripovedujejo ljudje, njihovo slavo oznanja soseska«. Ni vsak pokojnik vreden takega slavošpeva, toda če kdo, ga gotovo zaslužita že v letu umrli železničar v. p. tretjerednik Ferdinand Anderwald iz Vernberga, ki je tudi bil farni svetnik ter Franc Ivančič, pd. Juričev oče v Goričah, ki je dne 1. septembra letos odšel v večnost. Bog mu je dal dočakati 86 let starosti, sedaj pa je ovdovel mož sledil svoji leta 1954 umrli ženi Luciji, roj. Uršič. Pokojnemu Juričevemu očetu je tekla zibelka (Dalje na 8. strani)

Pri Smrtniku v Kortah je plemenska junica prvič storila — bili so četvorčki! Vsi štirje so, kot vidite na sliki, živahni, zdravi in lepo rastejo. Poleg je domača hči Vida, ki skrbi zanje.

JOGROV OČE V ŠKOCIJANU — 70-letnik

Danes, dne 17. novembra, praznuje sedemdesetletnico po vsej Podjuni znani in ugledni Mihael Kačnik, pd. Joger v Mali vesi pri Škocijanu. K temu jubileju tudi »Naš tednik - Kronika« čestita svojemu zvestemu naročniku, ki je vse življenje posvetil domu, narodu in Cerkvi. Dober napreden kmetovalec, zaveden Slovenec in globoko veren, to je Jogrov atej, vzor, ki sveti koroškimi Slovencem.

Rojen je bil 17. novembra 1890 v Mali vesi pri Polcerju. Po stricu je podedoval Jogrovo kmetijo in ko je 9. septembra 1913 dobil za življenjsko družico zvesto, pridno in umno Marijo Picej iz ugledne škocijanske družine, je zacvetel Jogrov dom. Sado-vi so bili otroci: Mihej, Anica, sedaj poročena z dr. Emilom Čeferinom v Ljubljani, Irena, poročena z Ivanom Urankarjem, Milica, učiteljica, poročena z inž. Ervinom Adamekom. Toda druga svetovna vojna je zasedla v družino in dom globoko, bolelo rano. Mihej, ki bi moral biti naslednik, idealen fant, sijajen pevec in prosvetar, je ostal na ruski fronti — pogrešan; žrtev krvave, nesmiselne Hitlerjeve morije.

Joger je bil najnaprednejši gospodar v škocijanski fari, ki je imela do prihoda Hitlerja v preč. g. Vinku Poljancu ne le vnetega dušnega pastirja, ampak tudi vzornega kmetovalca, narodnega in kulturnega delavca. V njegovih šoli je rastele mladi Joger in bil ponos g. Poljanca. Kmalu je postal gospodarsko vodilen, prvi si je nabavil traktor in druge poljedelske stroje in pred vojno je imel še prevoznitvo, tovorni in osebni avto, s katerim je poleti vozil predvsem letoviščarje. Predvsem njegova zasluga je osušitev močvirnat zemlje pod Škocijanom. Že od početka je vodilni član Mlekarske zadruge v Velikovcu. Po zadnji vojni je bil do predkratkim tudi zastopnik kmetov škocijanske občine. Kot ugleden gospodar je bil od l. 1921 pa do l. 1957 občinski odbornik, ko je zaradi žalostnih razmer v občini odstopil.

Bog mu je dal pevski talent in tega je dobro izrabil. Nadvse rad je pel in tudi petje pospeševal in od l. 1919 je tudi dolgo vodil pevski zbor. Pel je pri cerkvenem zboru in pri društvenem zboru, da zna vse narodne pesmi. Še sedaj, ko je sedemdesetletnik, se njegov mogočni tenor razlega s kora in je tako tudi kot pevec eden redkih jubilarov.

Da je pa ne le spoštovan, ampak tudi priljubljen, je vzrok njegova srčna dobrota. Z vsakim je prijazen, skuša pomagati, kjer more in je potrpežljiv. Še nad tistimi se ne more jeziti, ki so mu hudo storili. Koliko ljudi je po vojski vzel pod svojo streho, za kar premnogi niso imeli razumevanja, ker je ravnal po svojem dobrem krščanskem srcu in gospodarskem čutu.

Če gremo sedaj čestitat Jogrovemu atej, ki sedi tam za starodavno mizo pod križem, moramo skozi hišna vrata. Na njih so v rožnem vencu vdelana imena Jezusa in Marije. Pa ne le na vratih, ampak v hiši je v gospodarju živa vera, ki se zaveda, da je vse odvisno od Boga, da ga časti doma in v farni cerkvi in ki mu daje moč, da je toliko delal in toliko pretrpel.

Ob svoji sedemdesetletnici je Jogrov atej še vedno močan, da opravlja vsa težka kmečka dela. Kakor mogočno drevo je, ki

Mihael Kačnik, pd. Jogrov oče v Škocijanu v Podjuni

ima korenine globoko v narodu in zato z narodom poje, z narodom živi in trpi.

Ob tem jubileju mu vsi želimo, da bi še dolgo zdrav in močan vodil svoj dom v sredi naraščajoče družine, da bi njegov dom vedno ostal gostoljubna hiša atejevega duha in da doživi še mnogo srečnih dni! Bog ga živi!

ŠT. JAKOB V ROŽU

(Plebiscitne proslave, procesija, poroke in pogrebi)

Za 40-letnico plebiscita se je zveza »Abwehrkämpfer-jev« povezala z zvezo carinikov Avstrije, ki so obhajali 130-letnico svojega obstoja. Slavje v nedeljo, 9. oktobra, s sv. mašo pri plebiscitnem spomeniku je s tem dobilo vsaj videz upravičenosti. Č. g. Komar je radevolje ustregel in prihitel maševat in pridigat. Izmed govornikov je bil zadnji, ki je govoril v imenu »Abwehrkämpferbund«; g. Unterwölz iz Vrbe, najboljši strupen. Če vemo za preteklost govornika, se ne čudimo. Čudimo se le pripravljalnemu odboru, ki je dal besedo možu s takim slovesom. Večerno bakljado je motil dež.

Ob drugi obletnici smrti pokojnega papeža Pija XII., velikega častilca fatimske Matere božje, je bila pravna procesija na čast fatimski Mariji iz St. Petra v farno cerkev.

Isti dan je v beljaški bolnici nenadoma preminul Zaglavov oče v Kotu, Jožef Koren. Dolga leta je bil Liechtensteinov delavec v Podrožci, pred tedni je stopil v pokoj, toda rente ni dolgo užival. Prepeljan je bil na svoj dom in pokopan na farnem pokopališču.

V starosti 87 let je Bog rešil Habnarjevo mater na Reki težav visoke starosti. Rodom iz znane Naglne družine v Podgradu (St. Jakobu), je z že pokojnim možem živela 53 let v skupnem družinskem življenju in 11 let premolila v vdovstvu in z molitvijo spremljala pot svojih otrok. Pokopal jo je njen nečak, župnik Nagele, ob asistenci daljnih Habnarjevih sorodnikov, č. gg. dr. Zeichna iz St. Ruperta in Ga-

Naše prireditve

Farna mladina v St. Jakobu v Rožu priredi v nedeljo, 27. novembra, igro iz časa križarskih vojsk v petih dejanjih:

»ROŽA SVETA«.

Začetek prve predstave bo ob pol 3. uri popoldne in druge ob 7. uri zvečer.

Iz dnevnika gospodinskih gojenk

En teden v gospodinski šoli

Marija Kušej, učenka Kmetijske gos-podinske šole v St. Jakobu v Rožu, piše:

Že kot deklica sem sanjala o gospodinski šoli. Biti gospodinja, se mi je zdelo posebno imenitno in najlepše. Pa se je ob poklicni odločitvi idealna gospodinja prelevila v trgovko, ki ji manjka zdaj izobrazbe v gospodinskih delih. Tako sem se 3. nov. znašla na tej Kmetijski gospodinski šoli.

Prvi vtisi so me zadovoljili. Svetlo stopnišče v vignetnem zelenju, prijazna učilnica z okrasom listnatih lončnic, vabljiva obednica, zračne spalnice z vezanimi posteljnimi pregrinjalkami, vesele vrstnice in skrbne sestre, kdo bi se ob vsem tem vdal domotožju?

4. nov. smo pričeli šolsko leto s sv. mašo. Pravijo, da je petek slab začetek, a bil je prvi v mesecu in blagoslovilo nas je evharistično Srce Jezusovo. V verskem nagovoru nam je č. g. katehet osvetlil pomen našega šolanja v tem zavodu.

Po zajtrku so nas razdelili v skupine. Mene so uvrstili med kuharice. Prav mi je bilo, saj bi se v prvi vrsti rada naučila kuhanja. Lepo urejena kuhinja nas je že čakala in učiteljica tudi. Ta nas je najprej uvedla v kuhinjski red, nato pa razložila recept za obed:

1. Špinačna juha. 2. Zdrobov pečenjak in solatna plošča. 3. Ocvrte jabolčne rezine, drobno pecivo: vanilijevi rogljički, keksi, kokosovi poljubčki.

Spoznala sem, da se bomo mnogo naučile, če bomo pozorne na vse. Vsaka je kuhala svoje. Vse mi je teknilo, morebiti zato, ker sem sama tudi nekaj skuhalo. Manj smo bile navdušene za pomivanje in pospravljanje posode, ki je je veliko, saj kuhamo za okrog 80 ljudi.

V nedeljo smo pa imeli kot goste še 21 tečajnic za socialno farno delo, zato je bil jedilnik bolj izbran:

1. Goveja juha s fridatnimi rezanci. 2. a) Goveji zrezki; b) Pečen krompir; c) Hrenova omaka; d) Solatna plošča. 3. Kremove rezine.

Po obedu moramo lepo urediti kuhinjo, potem pa v šolo.

Tu je predmetov na pretek. Kar na univerzo sem se spomnila, ko smo pisale urnik. Vsi so že bili na vrsti, povedati pa še ne vem mnogo več o pouku kot to, da bo treba tudi pridno študirati zemljo, živali, vrt, gozd in sadovnjak, še bolj se pa praktično vežbati v gospodarstvu.

Kuharska skupina pripravi še večerjo, za tem pa k ročnemu delu. To je naše razvedrilo. Pa ne mislite, da druge zabave nimamo! Družabne igre, nedeljski sprehod, filmi in podobno.

Radovedna sem, kako bo v ostalih dveh skupinah. Najhuje bo menda v hlevu, ki ga marsikatera ni vajena. A močna volja vse ovire in težave premaga!

Mislmo že sedaj na pašne travnike in umetne pašnike!

Marsikomu se mogoče ne bo zdelo primerno zdaj na zimo priporočati pašo in urejevanje umetnih pašnikov. Ravno zdaj pa je največ časa za preskrbo semena za pomladansko zasitev umetnih pašnikov. Kakor kmetovalec za pomladansko setev s praho in delnim gnojenjem njiv skrbi že zdaj, moramo tudi na ureditev umetnih pašnikov misliti že jeseni.

Mlada živina se mora mnogo gibati in biti veliko na zraku in soncu, kajti nenaravna reja mlade živine v prvi mladosti je glavni vzrok slabe kakovosti tudi pri pravilno odbranih vrstah. Krave, ki so leto in dan v hlevu, težko hodijo. Če moramo živini poleti pokladati zeleno krmo, izgubimo tudi veliko dragocenega časa.

Vsem tem in še mnogim drugim nedostatom stalne hlevske reje bi se izognili ter bi lahko dobili velike gospodarske koristi, ako bi imeli poleti stalno pašo in umetne pašnike.

Izkušeni gospodarji predvsem poudarjajo, da je pašna najcenejši, najboljši in najizdatnejši način preživljanja živine v poletnem času.

Ako del travnikov ali del zemljišč smotno uredimo v umetni pašnik, lahko meseca maja in junija polovico mlade trave s pašnih oddelkov kosimo za seno ali za okisanje ter pridobimo na ta način izredno tečno, suho in okisano krmo.

Na pravilno oskrbovanem umetnem pašniku se živina ob najboljših zdravstvenih pogojih preživlja najmanj za eno četrtino dalj in uspešneje kakor ob hlevski reji s pokošeno krmo. Ako bi bila torej za popolno poletno preživljanje 10 do 15 glav odrasle živine potrebna zelena krma s 5 do 6 ha travnika, bi bila potrebna za po-

polno preživljanje omenjenega števila živine le pašna na 4 ha površine pravilno oskrbovanega umetnega pašnika. Koliko bi imeli pri tem še na pašniku manj dela s pripravljanjem krme, koliko bolj zdrava bi bila pašna za živino!

Umetne pašnike uredimo s posebno zaseto v njiivo ali s preprosto spremembo že obstoječega naravnega travnika v pašnik. Ta pašnik mora biti pregrajen v nekaj enakih delov, v katerih pustimo živino le 3-8 dni. Najbolj izdatna je pičlo ped visoka pašna. Ko živina zapusti oddelek, razbrskamo kravjeke, pokosimo morebitne prebohotne šope trave okoli kravjekov ter ga dobro pognojimo.

Nekateri pravijo, da se izplača na travnikih menjavanje košnje s pašo, tako da travnik eno leto kosimo, drugo leto popasemo ali pa tako, da spomladi travnik do meseca maja popasemo, potem nekoliko kasneje pokosimo za seno in otavo ter na jesen zopet popasemo.

Spomladi živina hlastno žre travo ter pri tem uniči raznovrstni plevel, ki bi sicer cvetel, napravil seme in še bolj zaplevelil naše travnike. Tudi hoja živine po travniku povzroča izredno zgostitev ruše. Primerno stlačena zemlja je prvi pogoj za uspevanje trav in detelj, dočim ljubi mnogo plevelnih rastlin rahlo zemljo.

V 9 MESECIH 44.482 NEZGOD

Vsak dan se je v prvih devetih mesecih letošnjega leta ponesrečilo v kmetijstvu in gozdarstvu povprečno 164 oseb. Celokupno število vseh nesreč v prvih treh kvartalnih je doseglo že 44.482. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta se je nekoliko znižalo. Od teh nesreč se je pripetilo na Koroškem 3572.

Samo v mesecu septembru se je smrtno ponesrečilo pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu 40 oseb. V tem mesecu se je pripetilo skupno 5429 nezgod. Večina smrtnih nesreč se je pripetila na Dunaju, Spodnji Avstriji in na Gradiščanskem.

Kmetijska in gozdarska socialna zavarovalnica je v septembru izplačala 82.359 rent. Na Koroškem imamo 6337 rentnikov.

Ko čebele prezimujejo...

Ko se čebele v jesenskem hladnem času stisnejo v gručo in tako na toplem, druga ob drugi žde čez zimo, čakajoč toplih pomladnih sap in zatega sonca v prihodnjem letu, pravimo, da prezimujejo. V tem času pravzaprav nič ne delajo — pa saj tudi nimajo kaj! Kakor hitro bi se v mrazu katera spozabila in se oddaljila od gnezda, bi pomenilo to za njo neizbežno smrt. To čebelarji dobro vemo. Pa se tudi ravnamo po vzgledu svojih ljubih živalic in prav tako »prezimujemo«, namesto da bi se brigali za izpopolnitev svojega znanja. Za to je namreč pozimi največ časa.

Dobro in prav bi bilo, če bi si v zimskih mesecih nekoliko izprašali vest, če nam česa ne očita. Če bomo našli, da je tudi pri našem čebelarstvu kaj napak, pozkusimo to popraviti.

Vsi smo nemara prepričani, da smo v teoretičnih čebelarskih naukih popolnoma zadosti poučeni. Kdo bi si za nekaj panglej takšnega živalskega drobiža, kakor so čebele, belil glavo! Da le ločijo matico od delavke in več, da prva skrbi za zarod; da poznaš trota; če razločiš na satovju dvoje vrst celic in še nekaj takšnih reči, pa si čez in čez sposoben za čebelarja. In če ti kar takoj čebelarstvo ne uspe, je iskati vzrokov povsod drugod — nikoli ne pri tebi, kjer jih ne more biti! Ali ne mislimo tako?

Kako je pravzaprav z vašo teoretično izobrazbo? Ali obvladate popolnoma vsa najvažnejša poglavja iz nauka o ustroju čebele, o njenem življenju, ali poznate sestav čebelne družine in vse prevažne naloge, ki jih opravlja v njej vseh petero poglavitnih činiteljev: matica, trot, čebeladelavka, satje in hrana (med + obnožina). Ali veste, da je brez enega teh sestavnih delov ali če kateri med njimi samo opesča, razvoj in obstoj čebelice (čebelna družina s satovjem, zalego in hrano) izključen?

Kolikokrat se po nevednem trkammo na svoje čebelarske prsi, češ, jaz vse vem, vse prav naredim, le »muhe« so zanič. In pri tem ne pomislimo, kako je včasih od navidezne teoretično same po sebi brezpo-

membne malenkosti odvisen napredek ali propad panja! Ni zadosti, če smo enkrat prebrali najvažnejša poglavja iz knjige o čebelarstvu. To je premalo, saj je vendar nauk o čebelah in ravnanju z njimi obširen in od začetka do konca važen.

Nabaviti si je treba dobro knjigo o čebelah in jo temeljito preštudirati. Sedaj, ko imate že nekaj časa čebele, vam bodo posamezni nauki bolj umljivi, bolj zanimivi in tehtnejši. Ko boste brali tako knjigo, boste spoznali, koliko je še stvari v čebelarstvu, ki jih niste poznali, dasiravno bi jih morali vedeti, če gojite čebele. Dobro si zapomnimo resnico, da brez temeljitega teoretičnega znanja ni v praksi nikjer in nikdar trajnih in gotovih uspehov. Po tej resnici se ravnajmo, če hočemo v prihodnosti darove matere narave s svojo živalco do kraja izkoristiti. Zdaj je čas, da se dobro pripravimo na tisti čas, ko bo treba poslati na pašo odlične družine. Takrat bo namreč prepozno šele iskati po knjigah, kako do takih družin pridemo.

Ne prezimujmo v brezdelju in brezbriznosti: čebelar je po naravi ukazan mir, čebelarjem pa delo!

Zelenjadna jedila pozimi

KISLO ZELJE

Kislo zelje je eno najbolj zdravih živil in naj bi bilo zato čim pogostejše na mizi. Ta izvrstna zelenjadna konzerva ima poleg paradižnika največ dopolnilnih snovi, od katerih je posebno važen vitamin C ali antiskorbutni vitamin. Razen tega ima kislo zelje v sebi velike količine rudninskih snovi v obliki natrija, kalija in kalcija. Te snovi izboljšujejo kri in poživljajo presnavljanje. Kislo zelje čisti ves organizem, zato ga nekateri zdravniki uporabljajo kot zelo cenjeno zdravilo proti mnogim boleznim. Zaradi mlečnokisljih bakterij, ki jih vsebuje kislo zelje, je učinkovito kot najboljša čistilna sredstvo. Dognali so tudi, da dosežejo v krajih, kjer pojedjo največ kislega zelja, ljudje največjo starost. Že znani župnik Kneipp je priporočal uživanje te zimske zelenjadi in to posebno pri revmatizmu in protinu, slabem prebavljanju in lenivosti črevesja, bledičnosti in slabokrvnosti.

Vse ugodne lastnosti kislega zelja pa izkoristimo le, ako ga kolikor mogoče uživamo surovega; skrivnost njegovega zdravilnega učinka tiči namreč v surovem soku te zelenjadi. Surovo kislo zelje prinesemo lahko na mizo kot okusno solato, ki je posebno dobra, če jo zabelimo z dobrim solatnim oljem ter dodamo tudi nekaj sesekljane čebule in domačih dišavnih zelišč. Tudi paradižnik, narezan na rezine se zelo dobro poda k solati iz kislega zelja. Za spremembo pa primešamo včasih tudi nastrgano jabolko in citronov sok; na ta način dobimo zelo dobro in osvežujočo solato.

Pri nas pripravljajo kislo zelje po večini tako, da ga obenem, ko ga denejo kisati, tudi precej sole. Vendar se da tudi brez soli napraviti okusno kislo zelje. Namesto soli pa mu pridenemo kislo mleko ali pinjenec. Ko smo natlačili zrezano zelje v posodo za kisanje, prilijemo mleko ali pinjenec, da stoji čezeno. Kislo zelje

brez soli napravimo tudi takole: Zelje zdevamo v posodo tako, da vsako plast čim bolj temeljito potlačimo, da na ta način popolnoma zapremo pot zraku. Na vsako plast zelja denemo nekaj jabolčnih rezin in nekoliko brinjevih jagod. Ko je posoda polna, nalijemo na vrh vode, ki smo jo prej prekuhali in ohladili na 35 stopinj Celzija. Ako pozneje tekočina sčasoma poide, polijemo spet prekuhano in ohlajeno vodo.

Kislega zelja torej ne kuhajmo vedno, če hočemo imeti od njega količjak koristi. Kuhano kislo zelje našemu okusu sicer bolj prija, vendar ga s kuhanjem oropamo njegovih zdravilnih lastnosti, da obleži v želodcu kot teža, ki dostikrat še poveča težave v želodcu.

Otroci po navadi kaj radi posegajo po kislem zelju, kar priča, da imajo še naraven in nepokvarjen okus. Kdor se ne more tako hitro privaditi surovemu zelju, naj ga da spočetka kuhat, a samo za 15 do 20 minut. Lahko pa napravimo tudi tako, da presnemu zelju primešamo nekoliko kuhanega in se tako laže privadimo nekuhanemu. Pozimi, ko primanjkuje raznih svežih solat, se spomnimo kislega zelja in ga upoštevajmo, kakor se spodobi za tako koristno in zdravilno zelenjad.

Naloga gospodinje je, da čimvečkrat postavijo na mizo kislo zelje in sicer surovo.

21. novembra izredna plenarna seja

KOROŠKE KMETIJSKE ZBORNICE V CELOVCU

21. novembra 1960 se bo vršila v Celovcu izredna plenarna seja Koroške kmetijske zbornice. Na dnevnem redu je razprava o perečem položaju prodaje živine in krompirja. Govorili bodo zbornični predsednik, državni svetnik g. Gruber, predsednik Zveze rajfajznovk, kmetijski svetnik dipl. inž. Maierhofer in sekcijški šef dr. Pultar od Zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo.

Šoferski kofiček

Danes pa nekaj besed o tem, kaj predpisuje novi cestnopolijski red, ki bo postal veljaven 1. januarja 1961 glede vprežnih vozil.

Voznik mora biti star najmanj 12 let ter dovolj močan in pameten. Če še ni star 16 let, sme voziti le po cestah, ki nimajo prednosti, na katerih ni kakih posebno nevarnih odsekov in služijo le potrebam krajevnega prometa.

Visoko naloženih vozičkov in ciz ne smemo potiskati, temveč jih je treba vleči. Prepovedano je sede voziti navzdol s takimi vozili. Posebno mladež uživa ob vožnji nizdol s takimi vozili in marsikatera taka vožnja je že žalostno končala. Od vsakega lastnika vozila se zahteva, da drži vozila v redu in da so opremljena z vsem, kar zahtevajo predpisi.

Prevažanje oseb tudi ni tako brez vseh nevarnosti, kot bi se komu zdelo. Voznik je odgovoren za varnost sopotnikov. Zato je njegova dolžnost poskrbeti, da ne ovirajo varnega obratovanja vozila in splošne varnosti ter da je njih prevažanje varno.

Mere in teže vprežnih vozov

Širina tovara, ki ga prevažamo ob košnji in žetvi, to je žita in sena, slame in trsja ne sme presegati 3.50 m. Dejanska teža enovprežnega voza je omejena na 2 tona, dvovprežnega pa na 4 tone. Če uporabljamo za vožnje v ravnini posebno močne konje, sme doseči teža enovprežnega voza največ 2,5 ton, dvovprežnega voza pa največ 5,5 ton. Če v ravnini uporabljamo vozove z gumami in valjčnimi ležaji je dovoljeno dvigniti dejansko celokupno težo za eno tretjino.

Tudi glede vprege vsebuje novi cestnopolijski red točna določila. Vprežna živina, izvzeto je govedo, mora biti v snegu in poledici podklovana z ostrimi podkvmi ali pa opremljena z drugimi sredstvi, ki preprečujejo spodrsavanje. Včasih se dogodi, da je treba privezati na voz tudi živino, ki ni vprežena. To moramo privezati ob vprežno žival ali ob voz tako, da more hoditi na desni strani vozila ali za njim in ne ovira drugih koristnikov ceste.

ČE PIJEŠ, NE VOZI — ČE VOZIŠ, NE PIJ!

Ali so kmetijski stroji v redu spravljani?

Skoraj vsi kmetijski stroji so zaradi male izrabe v teku leta zelo dragi, zato bi morali vsaj dolgo trajati. In vendar opazujemo, da v nobeni industriji, v nobeni obrti ni uporabna doba strojev tako kratka kakor pri kmetijstvu. Pa tudi nikjer se z njimi tako slabo ne postopa kakor tu. Zato tudi največ kmetijskih strojev ne zdrži toliko, kot bi lahko, če bi bili pravilno negovani. Največ jih pokvarita rja in vlaga. Zato moramo še in še opozarjati kmečke gospodarje, naj skrbno ravnajo s svojimi stroji, kajti v njih tiči velik del obratnega kapitala.

Ko nastopi zima, je večina strojev obsojena k mirovanju do prihodnje pomladi: do setve, košnje ali celo do mlače. Prostor, v katerem so stroji pozimi spravljani, naj bo suh, zračen, očiščen; prahu in smeti v njem ne smemo trpeti.

Ko je tak prostor pripravljen, moramo poskrbeti, da pridejo vanj stroji v dobrem stanju, to je: temeljito očiščeni blata, zemlje in vse druge nesnage. Tudi rjo moramo odstraniti in namazati vse dele z oljem ali s kako drugo mažo proti rji. Rja je najhujši sovražnik. Pregledati moramo tudi natanko, če so vsi deli v redu, če ni kaj pokvarjeno, če ne manjka kakšen vijak. Vse okvare takoj popravimo, kajti pozimi imajo delavnice več časa in taka popravila lahko izvedejo bolj natančno kakor poleti, ko jih vse sili k hitremu delu. Sedaj lahko naročijo tudi manjkajoče dele iz tvornic, za kar je treba večkrat čakati po cele tedne. Če se stroj potem, ko je popravljen, dobro namaže, naolji ter spravi v pogon in se končno ne najde nobene napake več na njem, ga postavimo na primerno mesto, kjer naj počiva. Po potrebi ga še pokrijemo s kako primerno odejo, da ga zavarujemo pred prahom.

Tako spravljen stroj bomo lahko vsak čas potegnili iz shrambe in ga spravili v pogon. Tak bo trajal dolgo let in se nam bo dobro izplačal, kakor je pač potrebno, da nam donša koristi leto za letom in to čim več let.

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

Sedmo pismo fantom:

Ni ti dovoljeno!

Zgodilo se je pred leti, da je bil na oklicih mlad zdravnik z dekletom, ki jo je poznal še iz dijaških let. Med oklici so mu prišli povedati, da je njegova zaročenka nedavno imela znanje z nekim visokošolcem. Zdravnik je pohitel h katehetu gimnazije, kjer je bila njegova zaročenka študirala. Rotil ga je: »Povejte mi, ali je res imela moja zaročenka zveze z onim študentom? Če je tako, potem je ne poročim!«

Katehet se je nekoliko zamislil in nato vprašal mladega doktorja: »Ste bili vi vedno do deklet plemeniti in niste nobeni nič hudega prizadeli? Govorite iskreno!« Zdravnik se je nekoliko obotavljal in zaridel, nato pa s povešenimi očmi jecljaje priznal: »Ne! Na univerzi sem bil nekoč do neke sošolke nepošten. Bojim se, da se ne bo mogla poročiti, če si bo njen zaročenec želel isto kot jaz, vzeti nepokvarjeno dekle v zakon.«

Katehet mu je sedaj dal zlat nauk, ga vzpodbujal, naj se lepo poroči in otroke vzgajata, da se bodo že v mladosti navadili viteštva v odnosu do drugega spola. Vsak pred poroko išče poštenega dekleta, celo tisti propadli značaji, ki so sami povsod zapeljevali nedolžna dekleta.

Fantje — vitezi

Dragi fantje! Gotovo je tudi vaša želja, da si boste mogli za življenjsko družico izbrati dekle, ki je pošteno in nedotaknjeno. Saj je taka nevesta najboljša zagotovilo srečnega življenja v družini.

Do takšnega dekleta pa imaš pravico samo tedaj, če si tudi sam ostal pošten in če si bil v letih tvojega fantovstva do slehernega dekleta zares viteški. To se pravi, da si v sebi premagal teženje, ki te je gnalo, da bi ustregel strastem, in si priboril hotenje ter mišljenje, ki je zate častno in plemenito.

Prepričan sem, da mi prav vsi poštene fantje naše lepe Koroške priznavate, da za mladega fanta ni nič častnejše, kot da je gospodar svojih čustev in strasti. Prav tako sem prepričan, da z vso odločnostjo zavračate umazanijo in opolzlost v besedi in dejanju. Toda razumu nikakor ne sledi srce, ki je tako polno burnih in neobvladanih čustev; ob nešteti prilikah — posebno še ob splošni motorizaciji — moraš biti zares pravi junak, da ne kloneš in sebe ter dekle ne pahneš v nesrečo...

In prav na to vas hočem pripraviti, da tudi s srcem, ne le z razumom zavrzete tisto umazano in nizkotno početje pokvarjenih ljudi, ki nevihteško skrunijo deklško čast in se ne sramujejo, o tem celo bahavo govoriti.

V življenju pogosto srečujemo izgubljenec — morda so še naših let —, ki pa z grešnim razmerjem, ki ga imajo z dekletom, prelamljajo božjo prepoved in skrunijo življenje sebi in svojim nesrečnim žrtvam.

»Dolga ljubezen — gotova bolezen!«

Vzroki, ki mladega fanta privedejo v tako stanje, so različni. Predvsem zabrede gotovo vsakdo, ki nima trdnega sklepa in odločne volje, da hoče pod vsakim pogojem in v vsaki okoliščini ostati pošten. Brez te trdne volje ni mogoče z uspehom ljubovati zapeljevanju, s katerim je tako vsiljiva ničvredna moška in ženska družba, potem pa kino, pohujšljiva knjiga in prirojena slabost človeške narave. Mnogi pričnejo svoje razmerje z dekletom morda povsem pošteno, toda preveč lahkomišelnost. Znanje in ljubezen se vleče iz leta v leto in še vedno ni upanja za zakonsko zvezo. Brez smisla in brez cilja je tako ljubezen; oslabil je moralno silo tudi dobrih in tako je po ljudski sodbi: »Dolga ljubezen — gotova bolezen« prišlo že nešteto krat do tega, da sta že dovolj »navajena drug na drugega« segla po prepovedanem sadu...

Dvoje teles, do takrat neomadeževani svetišči, je postalo kakor dvoje razvalin. Opojna čaša veselja, ki jo nedolžna mladost radostno črpa iz sebe, je usahnula. Poteptana je neoskrunjenost teles, lilije so odcvetele. Nič več ne dviga srca osrečujoča zavest čiste, poštene mladosti. In naj še tako vzdihujeta in se kesata, deviška lepota življenjske pomladi se ne vrne več.

Izkvarjeno srce

Kako razdirajoče so posledice v duševnem življenju, se niti ne da prav popisati. Tako oskrunjevano srce ni več žarišče lepe ljubezni; njeno mesto zavzame počutnost in strast. Domišljija je umazana in

„Tovariš Kiseljev, ali je mogoče?“

Ali mladina v današnji Rusiji veruje v Boga — to vprašanje vedno bolj zanima svetovno javnost. Saj je mnogo odvisno prav od tega, kako se bo usmerjal razvoj svetovnih dogodkov v bližnji bodočnosti. Če se Sovjetom po več kot 40 letih vztrajnega boja proti Bogu z najbolj zvito protiversko propagando ni posrečilo iztrgati iz src ruske mladine versko nagnjenje, potem komunizem ni uspel.

Pogosto tožijo komunistična glasila nad nezadostno brezbožno propagando in pri tem navajajo številne slučaje, ki kažejo, da je v ruski mladini še vse preveč ostankov verskega mračnjaštva.

V eni zadnjih števil sovjetskega strokovnega lista »Trud« je zanimivo poročilo o slučaju v družini partijca Kiseljeva, čigar hči je šla v samostan. Na partijskem sestanku so seveda trdo prijeli očeta, kot poroča časopis.

Kiseljeva hči gre v samostan

Predsedujoči tovariš je po končanem dnevnem redu na sestanku tovarniškega komiteja, kateri se je vršil v električnem podjetju Stalinogorski, dejal: »Tovariši, treba je, da razčistimo še eno važno zadevo. Poročajo nam, da je hči tovariša Kiseljeva, ki je član našega delavskega sveta, Klavdija, vstopila v samostan. Kaj pravite k temu vi, tovariš Kiseljev?« Kiseljev je ves zardel in spregovoril po krajšem pomisleku: »Tovariš predsednik, temu je kriva moja žena. Saj jo vedno opozarjam, da mora opustiti te verske neumnosti, toda žena kljub temu sili otroke, da molijo.«

Tedaj nastane med prisotnimi tovariši splošno začudenje: »Otroci tovariša Kiseljeva molijo! Nezaslišano! Hči tovariša in partijskega funkcionarja gre v samostan?«

Z vso strogostjo nadaljuje tovariš predsednik: »Kaj nameravate ukreniti sedaj, ko ste slišali, da je vaša hči v samostanu?« Kiseljev se je nekoliko pomiril in odgovoril: »Mislim, da gre hčerki v samostanu kar dobro, kajti od mene ne prejema nobene podpore.« Ta ravnodušen odgovor pa je vzbudil med navzočimi pravo ogor-

Za dekleta:

Mati in hčerka

Dogodilo se je v mestu, na tramvaju. Znana in sloveča mestna igralka je sedela tu s svojo materjo, ki se je najbrž namerila, da obišče svojo hčerko za nekaj dni. Mati najbrž ni bila posebno lepo vzgojena in je bila hudo živčna. Potniki so se po strani ozirali nanjo, ko je na glas in nestrpno prigovarjala vsaki malenkosti in se znašala nad odraslo in v mestu vobče poznano hčerko. Ta pa se ni dala ugnati, da bi morda rekla materi: »Mama, bodi vendar tiho« ali kaj podobnega. Nasprotno: potnikom je odigrala prizor, ki je zanj po menil gotovo več nego vsi odrski uspehi.

Bila je do kraja ljubezniva in spoštljiva; na pikra vprašanja je odgovarjala kar najbolj obzirno; z največjim potrpljenjem je mirila mater in niti za spoznanje ni bilo čuti kake jeze v njenem govorjenju.

Ta prizor so potniki opazovali celih de-

mišljenje se poniža na stopnjo prostastva; v ženski vidi le še predmet, ki naj zadosti njegovi nasladi. Fant te vrste ni več zmogel pogledati odkrito v oči nedolžnemu dekletu: ali mu je povod nizkih misli ali pa ga lepota čistosti bega in sramoti.

Naraven sram, ki ga ima človek ravno pred tem grehom, izgine. Prebujeni nizki nagoni se okrepe in zahtevajo vedno več. V srcu pa nastaja vedno večja praznosta in razočaranje. Saj greh nikoli ne osreči. Strast je obetala mnogo, a nasladna opojnost je bila kratkotrajna.

Ta velika prevara mnoge strezni, da se vzdramijo, otresejo grešne vezi in začno znova pošteno življenje. Mnogi pa se do častnega življenja ne morejo več dvigniti. Počutnost je prevladala in zahteva neusmiljeno svoje in nesrečnež pada v prepad kot gorska ptica s sestreljeno perutjo...

čenje: »Taka predrznost je pa že višek nesramnosti. Tovariš Kiseljev torej ne obsoja ničvrednega in nazadnjaškega življenja svoje hčerke!«

Kiseljev sin s križem v šoli

»Če je tako, potem je tudi resnica, da je vaša druga hčerka, Nina, v šoli javno odklonila ovratno ruto pionirjev?«, je že divje rohnal tovariš predsednik nad obtoženim očetom. »Kaj pa porečete k temu, tovariš Kiseljev?« Ta pa ni imel ničesar dodati in je ves osramočen stal pred sodniki. Toda tovariš predsednik še ni končal. »Prav tako nam je bilo poročano, da je prišel vas Sin Serjoša v državni otroški vrtec z ovratnico, na kateri je visel križec. Ko je pa zaslužna voditeljica vrtca, tovarišica Poljakova, ponovno pozvala otrokovo mater in jo opozorila, da otrok ne sme z znamenjem križa priti v šolo, ji je vaša žena, tovariš delavski svetnik, predrzno odgovorila: Jaz sem mati in zato bom otroka vzgojila, kot bom jaz hotela. Kaj morete navesti v svoje opravičilo, tovariš Kiseljev?«

Obtoženi je bil ves skrušen in je molčal. Navzoči tovariši so pa tudi bili presenečeni nad toliko versko ukoreninjenostjo sredi delavskega naselja; bili so, kakor da so izgubili težek boj in se začutili nevarno ogrožene. Tedaj pa se eden navzočih dvigne in z vso odločnostjo zahteva: »Tovariš predsednik! Da se nevaren pokret nazadnjaštva med našim delavskim razredom ne bo še nadalje širil — slučaj družine tovariša Kiseljeva nam bodi v opomin —, zahtevam v imenu delavskega kolektiva elektrarne v Stalinogorskem, da se tovarišu Kiseljevu odvzamejo vse partijske funkcije!«

Tovariš predsednik pa je bil demokrat... Zato je odredil glasovanje. Toda tovariši niso poznali usmiljenja in Kiseljev je bil razrešen vseh časti in vseh pravic — do tedaj, ko se bo njegova družina otresla verskega nazadnjaštva in se bo hčerka vrnila iz samostana. Taka je v praksi verska svoboda v Rusiji. In kljub temu mnogi vztrajajo!

set minut. Ko sta nato izstopili, je bilo pač slehernemu pri srcu, kakor da bi hčerki morali dati pravzaprav venec in jo še trikrat pozdraviti, kakor na primer v gledališču. Toda kaj takega bi mater užalilo in tudi tramvaj bi ne čakal tako dolgo.

Zgodilo se je prav tako v mestu. Mati je imela majhno hčerko; bila je ubožna in je morala iskati zaslužka kot perica za vsakdanji kruh sebi in hčerki. Stanovala je v predmestni leseni baraki. Ko se nekega dne vrača proti samotni baraki, opazi, da je baraka vsa zavita v gosti dim. Ogenj — otrok! Vsa prestrašena hiti in vdre v sredo plamenov, da reši otroka. Uspela je in hčerko rešila, a pri tem jo udari goreča deska po obrazu. Od hudih opeklin ji je obraz ostal močno skazen in odvr-

K vsemu pa se pridružijo še posledice, katerih ni mogoče zabrisati. Sad grešnega in nedovoljenega početja je trajna obsodba zablude. In ko pride čas, da bi si po srcu in v popolni svobodi izbral življenjsko družico, stopi pred fantovo vest obveznost, s katero je vezan. Dvakratna bi namreč bila krivica, če bi nekoč zapeljano dekle zavrgel kot nevredno sebe. In četudi skleneta zakon, sta svoji sveti skupnosti odvzela najlepšo tajinstvenost. Zavedata se, da sta ocvetela cveta, ki drug drugemu ne moreta več nuditi svežega vonja. Tako sta se oropala velikega deleža ljubezni, katero sta »pred zakonom pojedla«.

Dragi fantje! Da hočete ostati vitezi poštenega mišljenja in poštenega življenja, vam rad verjamem in, če vam misli tega pisma kaj k temu častnemu cilju pomaga, bom z vami srečen.

Rajanje in ljudski plesi

Prav gotovo je rajanje ali ples tesno povezan z ljudskim življenjem. To nam potrjuje tudi dejstvo, da je že najstarejši človek poznal ples in ga najdemo tudi pri najbolj primitivnih narodih sredi Afrike, kot poročajo raziskovalci ondotnih dežel. Saj je rajanje neki način izražanja ljudskega dogajanja in ljudskega čustvovanja. Ker pa je to ljudsko doživljanje pri različnih narodih različno, zato je med temi ljudskimi plesi zelo velika mnogoličnost. Zato govorimo o azijskih ali indijanskih plesih, nadalje o romanskih ali slovanskih plesih, pa tudi o verskih ali zgolj posvetnih plesih.

Glede moralne vrednosti teh ljudskih plesov je težko izreči splošno sodbo. V splošnem so gotovo manj nevarni in dostojnejši kot pa moderni in izumetničeni plesi. Saj se navadno izvajajo v vse dostojnejših okoliščinah in tudi ne predstavljajo neposredne nevarnosti za nemoralno podžiganje strasti. Seveda pa nimamo nikjer garancije, če gre za razne orientalske skupinske plesne po nočnih lokalih, kjer plešejo do onemoglosti. Znano je tudi, da zlasti indijanski plesi, s katerimi častijo Indijanci svoja božanstva, namerno dražijo počutnost in zato redno moralno zelo kvarno vplivajo.

Kot ugotavljajo zbiratelji narodnega blaga med slovenskim ljudstvom je tudi pri nas bilo nekoč mnogo vrst ljudskih plesov in skupinskih rajanj. Žal jih je mnogo šlo v pozabo. Le nekaj se jih je še ohranilo v tržaški okolici, v Beli krajini, v Prlekiji in v Ziljski dolini. Starejši ljudje še vedo sicer tudi drugod pripovedovati o takih ljudskih rajanjih, da so jih še sami videli ali vsaj o njih slišali. Na osnovi teh pomankljivih in negotovih opisov skušajo zlasti v Sloveniji »rekonstruirati« nekdanje ljudske plesne in jih zopet vpeljati v ljudsko življenje. Te hvalevredne pobude smo bili že tudi tukaj v majhni meri deležni, ko je neka udeleženka take plesne šole naučila mladino iz Sel več teh obnovljenih ljudskih plesnih šeg iz posameznih slovenskih pokrajin.

Že v času mladinskega gibanja po prvi svetovni vojni je bilo močno teženje, da bi katoliška mladina zopet poživila ljudsko rajanje. Pri nekdanjih orlovskih taborih in akademijah je bilo skoro redno na sporedu več rajanj ali simboličnih vaj — kot so take plesne imenovali. S temi rajanji, ki so bila v resnici nekako prirojena po nekdanjih ljudskih plesih oz. po hrvaškem kolu, so tako hoteli dati mladini nadomestilo za moderne gostilniške plesne; obenem so uspeli s takimi plesi prinesiti v društveno življenje čimveč zdrave in povezujoče družabnosti. Isti nagibi vodijo tudi še danes katoliške organizacije, da bi s takimi skupinskimi plesi poživljale društveno življenje, obenem so pa to zelo hvaležne točke na prireditvah na naših odrih.

Kot je treba v vseh področjih kulturnega udejstvovanja stremeti za čim večjim izpopolnjevanjem, tako je hvalevredno, da se tudi v tej panogi skušamo obogatiti tudi mi z izsledki naših plesnih institutov, ki tako bogato plesno kulturo naših prednikov posredujejo tudi mlademu rodu.

ten; zato je bila vedno čez obraz zavezana z ruto.

Bilo je precej let pozneje, ko je hčerka že odrasla in je mati toliko prigarala, da je mogla hčerko poslati v modni salon. Še vedno je garala in mestnim gospod prala perilo. Pa je naneslo, da je nesla na glavi težko košaro čistega perila; bilo je na ulici. Nenadoma potegne močan veter in materi strga ruto s skazenega obraza. Prav v tem pride nasproti skupina mladih deklet, med njimi tudi hčerka zgarane matere. Ob pogledu na materino skazeno lice sikne ena izmed nališpanih deklet: »Kako ogabno...«

Tudi hčerka je pogledala v stran in prav tako siknila: »Zares, kako ogabno...«

NOVI SLOVENSKE FILMI

Ekipa ljubljanskega podjetja »Viba-film« so v teh dneh končale štiri kratkometražne filme. Prvega z naslovom »Sobota je njegov dan«, je režiral Andrej Hieng, scenarij je napisal Saša Vuga, glasbo pa Milan Lindič. Film je prikupna razpoložljiva zgodba o osamljenem matičarju. Jože Pogačnik je posnel film ob stoletnici steklene v Hrastniku, Jože Bevc zanimiv satirični film »Cesta« po scenariju Mirča Šušmelja, Dušan Povh pa je v »Requiemu« uporabil arhivsko gradivo ter ga spretno povezal z zgodbo o zgodovini ljubljanskega tramvaja. V kratkem bo tudi Mirko Grobler končal svoj najnovejši film »Statistika«.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

René Bazin:

Modra kobila

(Nadaljevanje in konec)

Naslednje jutro je odšel Janko še pred zoro v hlev, odvezal Iskro, zajahal svojo lepo kobilo, ljo stisnil s petami in jo odvedel še poslednjič na travnik.

»Rad bi, da se še enkrat napaseš trave z naše Semenovine,« ji je govoril, »in tudi jaz sam bi se rad še enkrat poslovil od prostora, s katerega sem te tolikokrat varoval.«

Nihče še ni vstal, čeprav na tej kmetiji navadno ni bil petelin tisti, ki je prvi zapel. Nižje ležeča polja so bila v megli še vsa bela in gozdove ob robu travnikov je bilo videti komaj kot nekeke zastore v ozadju. Janko, ki ni svoje kobile niti obrzdal niti ji nataknil uzde, jo je peljal vzdolž potoka, kjer sta rastle meta in detelja, visoki do kolen. Tam jo je pustil, da se je pasla sama, on je pa ginjeno opazoval lepe travnike, ki jih poslej Bog sam ve koliko let ne bo več kosil in na njih sušil sena, ter te temne gozdove, podobne nekakim oblakom v polmraku, ki bodo Bog zna kolikokrat izgubili svoje listje ter ga zopet pogladi, preden se bo vrnil. In slednjič so mu prihajale na misel še pristave za gozdovi, ki jih ni še nikoli zapustil, njive, na katerih je od njega vsejan oves že preraščal brazde in ga je majal veter z morja, ledine, pustinje, skupine borov na nasipu, zapuščena pota, ki so kakor pajčevine prepredala polja.

»Le najej se, Iskra,« je prigovarjal svoji kobili, »kajti v cesarjevi vojski ne boš imela več ne mete in ne detelje.«

To je bil zanj nekaj izgovor, da se je še zadrževal. Sam si je namreč verjel, da mora še ostati radi kobile, kajti kar nekako bal se je oditi.

Ko se je začelo daniti in ko so se začeli rdečiti vrhovi hrastov na grebenih gričkov, je Janko Benic zajahal svojo kobilo; nato se je napil še vode iz potoka, da bi obnovil njen okus, in ko je prvi sončni žarek poljubil travo na pašniku, je mladenič kot ranjen divje zarjul, pogladi kobilo v skok in oddirjal v mesto.

Ob dveh je stopil pred nakupovalno komisijo pod drevesi javnega sprehajališča. Tam je že stalo na stotine kmetov, ki so držali za uzde svoje konje, tarnali radi vojske in preštevali denar. Marsikdo je pripomnil:

»Glejte kobilo s Semenovine! Cesar pač ne bo imel lepše. Toda tudi njo bodo prebile kroglice, ah, ta nesrečna vojska! Ubili jo bodo topovi. Le pogledajte, s kakim ponosom v očeh stopa!«

Iskra je res korakala z dvignjeno glavo, rezgetala in bila s kopiti ob tla. Časnik, ki je predsedoval komisiji, jo je navzlic vsemu kriku opazil, kako je prihajala, in

prav tako Jankovo krepko telo ter njegov smeli nastop.

»Kobila za častnik!« je vzkliknil. »Najmanj za polkovnika! Plačam ti jo po najvišji ceni, dečko, ali si zadovoljen?«

»Ne!«

»Kaj bi pa rad?«

»Da vzamete še mene v polk, v katerega bo uvrščena Iskra, ker je nočem zapustiti.«

Častnik, ki je imel ogromne bele brke, a dober, otroški obraz, se je začel smejati. Toda takoj nato mu je nenadoma stopila solza v oko in stegnil je roko proti Janku, rekoč:

»To vam je dečko! Prisegam ti, da se bo to zgodilo!«

»Upam, da se bova postavila, Iskra in jaz,« je odvrnil fant.

Štiri dni nato sta bila že oba v istem polku, daleč od Pohorja, daleč od bretonske kmetije, na kateri sta zrastle.

In on je postal odličen vojak, ona pa izvrsten vojni konj.

Iskro so izročili mlademu polkovniku, ki ga je jemal veliki cesar vedno v svoje spremstvo. Kakšna potovanja so bila to v dolgih desetih letih! Videl je vso Evropo razen otokov, spoznal barve vseh praporov, sprejel v svoje roke ključke premnogih mest, na čelu svojih ulancev se je udeležil dvajsetih bitk, ne da bi bil ranjen, in po vsaki tretji bitki je na ukaz onega, ki je vedel vse in ni pozabljal nobenega, redno napredoval, najprej za desetnika, nato pa za podčastnika, narednika, podporočnika, poročnika, stotnika, polkovnika. Priporil si je bil vsak našiv, enkrat iz blaga, drugič srebrnega, z ostrino svojega kopja in čakal je ravno na enainvajseto bitko, da postane general. Deset konj je bilo že ubitih pod njim in sedaj ga je nosila Iskra ponosno, kakor bi ga razumela. Na tihih pohodih se je večkrat sklanjal na njen vrat ter božal belo zvezdo na njenem čelu.

Tudi Janka je že začela poraščati brada; zagorel je in postal plečat, a vedno brezhibno opravljen. Zunaj Francije se je začel tudi zgodaj starati ter je postal godrnjav. Ljubil je vojsko, pred vsem pa svojo Iskro. Zanj je nekajkrat s svojo sabljo kosil travo ali oves pred očmi sovražnikov pod točo krogel, ki so žvižgale v žitno polje. Sam je krasil s cvetjem glavo svoje kobile, kadar so vkorakali v osvojena mesta; kadar so pa vkorakali v kako prestolico, ji je pritrdil na glavo celo velik šopek. Poznala ga je že po glasu, ob jutranjih pregledih čet je pa od veselja cepetala, ko je korakala mimo njega, ko so se blesketale čelade na kopijah in ko so se razlegala povelja kakor pred bitkami, donele trobente in se je bleščalo jeklo križem po poljanah.

Cesar je zapovedal svojim ulancem na-

pasti neko kraljestvo. Konjeniki, ki so bili tedaj v Italiji, so potovali preko pogorij. Medtem ko so stopali po strminah navzdol, so bili podobni premikajočim se štrcljem, toda belina teh svetlih točk ni prihajala od rose in ne od snega in domačini so jih prestrašeni opazovalci v daljavi.

»Da bi se cesarjev srd odvrnil od nas!« so govorili.

Iskra pa je korakala dalje in dalje. Ob večerih so videli prebivalci v gorovju vstajati pred seboj sence polkov.

Iskra je stopala korakoma naprej in naprej in se ni nikoli utrudila. In ko je na-

počila ura bitke, se je pojavil tam nenedoma tudi cesar. Nihče ni vedel, od kod je bil prišel.

Dragi moji, jaz se nisem udeležil še nobene bitke in vam tudi ne vem povedati imena te-le, toda kakor sem slišal od svojega strica, ki se je je udeležil, je bila krvava. Planjava je bila vsa pokrita z mrtvci, a ranjencev ni bilo mogoče niti prešteti. In med temi je bil tudi Janko Benic, ki se je bil zvrnil s kroglo v rami preko neke brazde zrele pšenice; modra kobila je bila pa odnesla svojega polkovnika sredi dima topov prav na konec planjave.

O junaškem kovaču

Oče je imel silno močnega sina. Dá ga v uk čevljarju misleč, da bo brez velikega truda dobre čevlje narejal. Pa kakor je dreto v roko prijel, jo je že utrgal. Nazadnje ga mojster spodi od sebe in mu reče: »Jaz te ne morem rediti, pojdi drugam in ker si tako močan, pojdi za kovača.« Svét mu je bil všeč, a tudi pri kovaču ni dolgo ostal. Ko je s kladivom udaril na nakovalo, se je vse potreslo, nakovalo pa se je pogreznilo v tla. »Izberi si plačilo,« mu reče kovač, »kakršno si hočeš, samo da greš od mene proč.« — »Če že mora biti, naj bo,« si misli mladi kovač. Zato reče gospodarju: »Tisti železni kol, ki leži zadaj za hišo, mi dajte za plačilo.« Mojster je bil vesel, da se ga tako hitro iznebi, zato veli šestim hlapcem, naj gredo po kol. Butec (tako so mladega kovača imenovali) pride ravno do njih, ko se hlapci s kolom na vso moč trudijo, a ga niti ne premaknejo. »Kaj se igrate kakor bebci,« jih nagovori Butec, vzdigne kol in z njim odide. Nič več ga ni bilo nazaj, šel je namreč po svetu s trebuhom za kruhom. Ko pride že v tretjo deželo in gre ravno skozi gozd, zapazi človeka, ki je smreke s koreninami ruval. Takoj sta si postala prijatelja. Zdaj gresta oba dalje, da prideta v sosednjo deželo. Tako prideta mimo nekega mlina, ko zagledata mlinarja, ki se je z mlinskimi kamni igral. Metal jih je kvišku in nato z rokami lovil. Še s tem sta se seznanila.

Med potjo so se poizkusili, kdo izmed njih bo kamen višje zagnal. Prvi ga zažene mlinar — celo uro so čakali, da je kamen priletel nazaj. Nato ga vrže smrekar — še dalj časa ga ni bilo nazaj. Končno pride na vrsto kovač; zažene ga — tri dni so čakali, da je priletel nazaj. »Vsi trije smo močni dovolj, da se vseh velikanov ne bojimo,« so si mislili in šli dalje po svetu.

Nekega dne jih pelje pot mimo velikega gozda, na desni strani pa je stal visok in velik grad. Zavijejo v grad, kjer najdejo lepo stanovanje in dovolj hrane, ker tu zaradi strahov ni nihče prebival. Tu ostanejo in se pogovore, da bo vsak dan eden od njih kuhal kosilo. Ko bo kosilo kuha-

no, naj na strehi izobesi zastavo v znamenje ostalima dvema, ki bosta na lovu, da je čas kosila.

Prvi dan je kuhal mlinar. Že je hotel izobesiti na strehi zastavo, kar pride k njemu berač in ga poprosi malo mesa. Mlinar mu ga ponudi košček; berač pa ga spusti na tla in lepo prosi mlinarja, naj mu ga pobere, ker je sam že star in se ne more več pripogibati. Mlinar se skloni po mesu, berač pa popade kovačev kol in prične udrihati po kuharju. Ubogi revež ni pomnil, da bi bil kdaj tako hudo tepen. Berač ga pusti na pol mrtvega in zbeži. — Medtem pa lovca že težko čakata in pazita, kdaj bosta zagledala zastavo. Toda tega nista dočakala. Ker sta že bila preveč lačna, sta šla proti večeru domov. Zelo sta bila jezna, ko sta zagledala tovariša na pol mrtvega na tleh. Da bi ju potolažil, jima je pričel pripovedovati, kaj se mu je pripetilo; toda kljub temu sta ga imela oba le za slabiča. Nato mu obvezeta rane in napravita posteljo.

Drugi dan kuha kosilo smrekar, kovač gre pa sam na lov. Enako se primeri tudi smrekarju. Škrat namreč, ki si je navzel podobo starčka, ga ravno tako namaha s kolom kakor prejšnji dan mlinarja. Kovač težko čaka, kdaj bo zagledal zastavo, a vse zaman. Ker le ni nič, gre domov. Ko zagleda smrekarja ležečega na tleh, se razjezi, ozmerja ga in reče: »Vidim, da sta oba zanič! Jutri ostanem jaz doma, bom videl, kaj se bo zgodilo meni.«

Res ostane. Komaj je meso kuhano, že pride starec in ga prosi božjega daru. Godrnja mu poda košček mesa in mu veli, naj se urno pobere od tod. Tudi danes uide starček meso iz rok, tudi danes prosi, da bi mu ga pobral. »Kaj?« se zadere kovač. »Ali si tako len, da ga še pobrati nočeš?« in že mu neusmiljeno boža pleča s kolom. Berač mu komaj uide. Zadaž za gradom se pogrezne v zemljo. »Tako!« se togoti kovač nad ostalima dvema, »jaz sem mu pa le dal, kar mu gre.«

Ko bolnika ozdravita, gredo gledat, kje je tista luknja, v katero se je starec pogreznil in izginil v zemljo. Zapazijo strašno brezno. »Eden naj se spusti po vrvi na dno,« pravi kovač tovarišema, ki pa se oba branita. Naposled vendarle privolita. Tedaj privežejo vrv na skalo, zraven pa zvonec, da bi tisti, ki se spusti v jamo, pri večji nevarnosti pozvonil. Mlinar poizkusi prvi, potem smrekar, pa oba sta kmalu pozvonila in se vrnila. Končno se spusti kovač sam. S seboj vzame tudi železni kol, da bi se v nevarnosti branil. Ko pride do dna, otiplje železna vrata s težkim zapa-hom. Močno udari s kolom po njih, poruši jih in, čudo, nov svet se mu odpre, nova zemlja. Vse je mnogo lepše kot na naši zemlji. Ko se kovač nekoliko zave, gre dalje. Zapazi tri gradove: prvi je bil srebrn, drugi zlat, v tretjega pa se kar ni mogel ozreti, tako se je svetil. Premišljuje, kaj naj stori. Naposled se odloči, da gre v vse tri gradove.

Stopil v prvi grad. Velika kača, kakršne doslej še nikdar ni videl, je stražila pred vrati. Kovač jo udari z železnim kolom, da obleži mrtva, nato pa stopi v grad. Lepa deklica prihiči k njemu, ga pozdravlja kot rešitelja in mu pove, da je bila zakleta. Veselje obeh je bilo neizmerno veliko. Urno jo odpelje k luknji, kjer je prišel sam v ta svet, priveže jo na vrv in pozvonil. Rešena deklica mu zdaj pove, da sta v drugih dveh gradovih še dve zakleti deklici. V hvaležnem spominu mu podari prstan iz samih demantov. Koj nato jo potegne kvišku smrekar in mlinar. Obema je bila tako všeč, da bi jo vsak rad imel.

(Konec prihodnjič)

Visoška kronika

16. Dr. Ivan Tavčar

Očetu Jeremiji so se pričele mešati vse črte po obrazu. Bil je mož, ki se je nerad razgreval, razvnel pa se je tedaj, če se ga je zadelo pri najobčutnejšem, če se mu je povedalo, kar je v svojem življenju najbolj nerad poslušal, ali tudi to sta mu povedala nerodna sinova tisti dan.

»Ako se prav pomisli,« se je oglasil Marks, »je bilo skoraj vse materino, vaše-ga prav malo.«

»Mati,« je slikal Othinrih, »je rada pravila: „Ko sem jemala očeta, ni imel drugega, kar je nosil na sebi.“«

Peklensko sta se zagrohotala. Marks je še dostavil: »Najbolje bo, če posadiva rdečega petelina na streho! Potem bodo jemali beneške kronice, če bodo vedeli kje!«

In Othinrih: »Potem boste toliko imeli kakor tedaj, ko vas je najina mati jemala!«

Tako sta ta dva zaslepljenca napadala lastnega svojega očeta, kateremu sta dolgovala pokorščino in ljubezen!

Jeremija Wulffing se je bliskoma vzdignil z mesta, kjer je sedel, z roko pa posegel k svetim podobam ter izvlekel izza teh podob dolg in debel brezovec, kakor ga jemljemo na polje, da priganjamo z njim leno živino.

Tedaj sta sinova postala plaha in od mize sta hitela, da bi rešila kožo udarcev.

Ali pri hišnih durih ju je stari dotekel in nista mu mogla uiti. Brezovec je pel svojo glasno pesem, da je tleskalo po hrbtu, po glavi in roki, prav kjer je zadelo in kamor je padlo. Oče Wulffing ni pri tem izpregovoril niti najmanjše besedice, samo tepel je.

V šumu se je začul glasek, tenak, skrh-an, prav kakor bi prihajal globoko izpod zemlje, kakor bi ga čul v sanjah ali pol-spanju. Na peči je pela stara mati:

»Oh, Jezus! Daj da vidim Tebe, ki si lepa luč!
Usliši prošnje moje,
pokaži lice svoje!
K Tebi rada bi odšla,
oh, če bi smrt po mē prišla!
Ne d'nar, ne dobra leta,
ne zadrži prijatelj me četa!«

Takoj se je pomirila hiša. Fanta sta izginila in oče je blagodejni svoj brezovec zopet vtaknil za table. V srcu sem občudoval te Nemce, da si vzgajajo otroke tako, da jih tepo, in najsi so že odrasli in prvi delavci v hiši. V Poljanah bi težko dobil dvajsetletnega mladeniča, ki bi se svojemu staremu očetu s silo ne uprl, če bi ta imel voljo, ponižati ga pred tujci ter govoriti z njim z brezovcem.

Jeremija Wulffing je izpregovoril:

»Tako torej! Kar sem govoril, je izgovorjeno! Čez dva tedna bo dan sv. Ahacija.

Sporoči očetu, da pridemo tisti dan v Loko. Grajski pisar ali pa mestni pisar — ta je cenejši — bo zapisal, kar se mora zapisati, da bo vse v pravem in postavnem redu!«

Razgovarjali smo se še o enem in drugem, nakar sva z Lukežem odrinila. In lažja je bila hoja, ker sta bili bisagi prazni.

Hodila sva že nekaj tisoč korakov, tako da se je komaj še videl majhen kos strehe pri Wulffingovi napravi. Dospela sva do kraja, kjer se je pot zasukala nizzdol. Tam v bregu sta sedela Jeremijeva sinova. Pričakovala sta naju in pri jako razburjeni volji; vendar pa nista imela pri roki nikakega orodja, s katerim se pri nas navadno pretepavajo mladi ljudje. Vstala sta, in takoj sem opazil, da očetova šiba ni ostala brez sledov. Rdeče niti so se jima vlek-le po obrazu in tudi po rokah.

Othinrih, ki je bil predmrnejši od brata, je stopil predme z besedami: »Ti pač misliš, da smo fantje v Davčah ovce, ki jih lahko pretepava vsaki!«

»Tako boš govoril,« se je oglasil tudi Marks, »po celi tvoji umazani dolini!«

Pri tem sta se zopet šalila iz naše govornice in zopet omenjala pse, češ da lepše govore ko mi, ki smo menda krščeni pred božjim kamnom. Govorila sta z velikim zaničevanjem, in prav nespametno se mi je videlo zasramovanje naše govornice, ko sta se vendar sama posluševala besed, da ti je bilo, kakor bi požiral zdrobljeno steklo, če si ju moram poslušati. (Dalje)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

v Drežnici na Tolminskem, kjer se je narodil na god svojega patrona sv. Frančiška Saleškega dne 27. januarja 1874. Doraščal je med globoko vernim in narodno zavednim goriškim slovenskim ljudstvom.

Se pod staro Avstrijo je odslužil vojaški rok, leta 1909 pa se je oženil in zapustil svojo ožjo primorsko domovino — kot takrat mnogo primorskih Slovencev — ter se naselili pri nas. V Vinarah v občini Vernberk si je najprej kupil hišo, kmalu pa je odšel za 4 leta v Ameriko. Po povratku pa si je kupil Juričev dom v Goričah. V prvi svetovni vojni je bil ponovno vpoklican k vojakom, toda srečno se je vrnil iz strašne vojne in ruskega ujetništva ter se posvetil gospodarstvu na domačiji.

Bil je delaven in pobožen mož, zgleden družinski oče ter zaveden Slovenec. Vsa leta je zvesto prebiral slovenske liste od predvojnega »Mira« do »Koroškega Slovence«, ostal je pa zvest tudi »Našemu tedniku«, »Nedelji« in »Veri in domu« do zadnjega. Bil je seveda tudi stalen naročnik Mohorjevičevih knjig.

Kljub visoki starosti je do pred kratkim, ko ga je bolezen hudo pritiskala, redno prihajal k službi božji.

Juričev oče je bil iz družine, kjer so skoraj vsi družinski člani doživeli visoko starost, dva brata sta dočakala skoraj 100 let, en sorodnik pa je živel celo preko 100 let. Pokojnik je svoje malo posestvo že pred leti oddal svojemu leta 1914 rojenemu sinu Rudolfu, železničarju v Beljaku, ki je nato ob očetovi pomoči pridobil k stari, še vedno čedni hiši, novo

bi se čimprej zdravi vrnili domov. Težko jih pogrešajo doma, ker so mladima radi pomagali pri vsakem delu. Prav posebno pa jih bo pogrešala cerkev, za katero so z veseljem in ljubeznijo skrbeli.

ŽIHOPOLJE († Alojzij Taibl)

Na god sv. Martina smo pospremili k večnemu počitku Alojzija Taibla, ki je v 79. letu starosti umrl. Pokojnik je bil oče osmerih otrok. Po rodu je bil s Sv. mesta v Podjuni in dolga leta je delal v rudnikih, kasneje pa kot drvar. Opravljal je torej zmiraj težka dela in zato si je tudi pošteno prislužil rento, ki jo je zadnja leta užival. Lansko leto se je bil z ženo priselil na Ščeden na Žihpoljah. Bil je veren mož in je bil na smrt dobro pripravljen ter spreviden s sv. zakramenti. Smrt ga je zatekla dne 7. novembra opoldne v celovški bolnici, kamor so ga bili prepeljali prejšnji dan.

Pokojnika so nato prepeljali nazaj na dom, kjer je bil položen na mrtvaški oder. Čeravno še ni bil dolgo pri nas in ga marsikdo ni poznal, se je na pogrebu zbralo precej ljudi. Preč. g. dekan so imeli kar v cerkvi poslovljni nagovor, ker je bilo zunaj bolj mrzlo. Bog daj rajnemu večni pokoj, svojcem pa izražamo naše iskreno sožalje.

LEDINCE

(Smrt uglednega moža)

Minuli teden nas je vse pretresla vest, da je nenadoma umrl, zadet od srčne kapi, pd. Kunjšt na Produ. Mož je bil star šele

Usnjeni

jopiči
pooriniki
(paletoji)

Vesely

Klagenfurt, Fleischmarkt 12

lično hišo s skednjem. Njegova leta 1912 rojena hči Cecilija pa je poročena v Dolah z Rudolfom Petritschem. Najstarejši, leta 1909 rojeni Franc pa je poročil Franco Treseglav, pd. Orenovo na Udmatu. Jabolko ne pade daleč od drevesa, zato so tudi otroci in vnuki pok. Juričevega očeta po značaju njemu podobni.

Domači župnik se je od pokojnika poslovil pri odprtem grobu s kratkim a v srce segajočim nagrobnim govorom. Pri pogrebnih obredih je sodeloval tudi č. g. p. Adolf Zimmermann iz Beljaka. Vsa fara bo pogrešala Juričevega očeta, ki sedaj spi večno spanje pravičnega pri glavnem vhodu v farno cerkev. Pokoj njegovi duši, težko prizadetim svojcem pa izražamo naše globoko sožalje.

VELINJA VES

Poroka. — Nesreča ne počiva

Delo na polju je opravljeno, zato ostaja nekaj časa tudi za pisanje, da sporočimo našim prijateljem drugod po Koroškem in po svetu, kako je pri nas.

Zadnjo nedeljo v oktobru sta stopila pred poročni oltar Pavla Scher in Rupert Hedenik. Obenem s poročnim obredom je bila tudi sv. maša in kar lepo se poda, če morejo biti pri sv. daritvi vsi svatje. Poročno slavlje je bilo pri Knaberlnu, na nevestinem domu, kjer so se zbrali številni svatje. V veselim razpoloženju je hitro minila noč in zjutraj je mladi mož peljal izvoljenko na svoj dom. Želimo jima mnoga srečna leta!

V nedeljo navrh je pa bil pri nas semenj. Kljub slabemu vremenu je prišlo ali se pripeljalo mnogo ljudi z vseh strani. Včasih so nas radi obiskovali »Dravci«, zdaj so pa pri brodu težave, ker ne vozi redno. Smo si sicer blizu, a zaradi Drave vendarle daleč.

V življenju je pač vedno tako, da veselju sledi žalost.

V četrtek so Mežnarjeva mama tako nesrečno padli, da so si zlomili nogo. Prepeljali so jih v bolnico in želimo jim, da

60 let, ko ga je Gospod poklical k sebi, kamor je že pred letom dni bila odšla njegova žena. Bil je vse svoje življenje priden in naravnost vzoren kmet. Še letos si je postavil novo gospodarsko poslopje. Bil je pa tudi zaveden Slovenec in globoko veren katoličan. Redno je prebiral slovenske knjige in časopise ter se udeleževal naših prosvetnih prireditev. Počivaj v miru, blaga duša. Težko prizadeti sestri in bratoma pa velja naše iskreno sožalje.

KOPANJE POD JEPO (Huda nesreča pri ugledni hiši)

V sredo dne 11. novembra je 19-letni sin Jožej — bodoči gospodar — pri Kopanku žagal drva s krožno žago. Pri delu mu je žaga spodrsnila ter mu odrezala štiri prste desne roke. Želimo Jožetu čimprejšnje okrevanje in da možko prenese težki udarec. Poznamo ga še kot gojenca iz Kmetijske šole v Tinjah in kot vzornega fanta, ki je bil z vsem srcem predan svojemu domu in kmečkemu poklicu, za katerega se je tako vestno pripravljaj.

PODJUNA (Vesele in žalostne)

Na vzhodnem koncu naše vasi ob vznožju Sv. Heme stoji hribček, na njem pa starodavna vaška cerkva. V tej, pred kratkim prenovljeni cerkvi, sta si obljubila 2. okt. t. l. dosmrtno zakonsko zvestobo Luka Kordeš, pd. Rogov in Zofka Jenšac, Cidejeva v Podjuni. Zofka je članica društvenega pevskega zbora v Globasnici, pa tudi na odru smo jo že večkrat občuvali, posebno še pri sijajni uspehi »Zlatorog«; pa tudi njen izvoljenec Luka je pevec in je bil domačemu prosvetnemu društvu vedno naklonjen. Veselo svatbo smo imeli v novi, veliki Rižnarjevi dvorani.

Druga naša vaška nevesta Wute Anica, pd. Štumfova, pa se je po poroki preselila k možu v škocijansko faro. Vrlim mladim zakoncem pa kličemo: Bog z vami in mnogo sreče v novem stanju!

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 18. nov.: Die 12 Geschworenen, drama (poslednjič). — Sobota 19. nov.: Don Giovanni, opera. — Nedelja, 20. nov. ob 15.00 uri: Der Graf von Luxemburg, opereta, (poslednjič). — Sreda 23. nov.: Madame Butterfly, opera. — Četrtek, 24. nov.: Don Giovanni, opera. — Petek 25. nov.: Zwei Herzen im ¾ Takt, (premiera). — Sobota, 26. nov.: Madame Butterfly, opera. — Nedelja 27. nov. ob 15.00 uri: Zwei Herzen im ¾ Takt. — Začetek predstav ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15. uri.

KOMORNI ODER (Konzerthaus)
Sobota 19., nedelja 20., sobota 26. nedelja 27. nov.: Patsy, komedija. Začetek vselej ob 19.30 uri.

FILMSKA OCENA

Bistrica v Rožu: Sobota, 19. 11.: Blonde Fracht für Havanna (V). — Nedelja 20. 11.: Das Lied der blauen Berge (III). — Sreda 23. 11.: In Hamburg sind die Nächte lang (IV).

Borovlje: Sobota 19. 11.: Ich heirate Herrn Direktor (IVa). — Nedelja 20. 11.: Marina (III). — Torek 22. 11.: Hiroshima (IV+). — Četrtek 24. 11.: Das Raubtier rechnet ab (IV).

Dobri ves: Sobota in nedelja 19. in 20. 11.: Ich bin kein Casanova (IV). — Sreda 23. 11.: Der rote Kreis (IV).

Pilberk: Sobota in nedelja 19. in 20. 11.: Rosen für den Staatsanwalt (IV). — Torek in sredo 22. in 23. 11.: Nick Knattertons Abenteuer (III).

St. Jakob v Rožu: Sobota in nedelja 19. in 20. 11.: Männer müssen so sein IV.

RADIO CELOVEC

Ponedeljek 21. 11.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Po dolinah in planinah... 18.00 J. F. Perkonig-Rok Arih. Ugrabljen Strd(7). — Torek 22. 11.: 14.00 Glej, ne izgubi svetle smeri... (Paberovanje po lepi slov. knjigi). — Sreda 23. 11.: 14.00 Poročila, objave. Za ženo in dekle. Kar želite, zaigramo. — Četrtek 24. 11.: 14.00 Poročila, objave. Hišna imena v okolici graščine Humperk (4). Domače pesmi. — Petek 25. 11.: 14.00 Poročila, objave. Mladina poje in igra. — Sobota 26. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.20 Iz domačih gajev (Klanče). — Nedelja 27. 11.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALI OGLASI

Pletilne aparate

Passap Standard 1790.—
Passap Automatic 2550.—
Passap P 12 (Doppelbett) 4480.—
Passap Duomatic — kralj pletilnih aparatov 6380. — šil. z vsemi prednostmi, ki vam jih nudi domač strokovnjak: Sattler, Klagenfurt, am Heuplatz.

Za otroke žametne hlače od 89.— šil., volnene majice od 36.— šil. pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

Božično presenečenje? Passap pletilni stroj (od 1790.— šil.) pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

K. Sekerka
Klagenfurt,
10.-Oktober-Strasse

Günstige Feldstecher Angebote

Pri pd. Kranjcu pa so imeli žalost. Oglašila se je božja dekle Smrt in prišla po mater, Marijo Jenšac. Rajnica je bila sestra živinozdravnika dr. Sienčnika in njegovega brata, znanega avtopodjetnika Štefana v Dobri vesi. Svoječas se je primožila iz Mokrij na našo vas. Bila je tiha in marljiva žena ter skrbna mati. Naj počiva v miru!

Kupimo lep smrekov okrogel les, v raznih dolžinah, za cerkveno stavbo, plačamo 550.— šil. za cbm. Ponudbe za takojšnjo dobavo na upravo. Naš tednik — Kronika, Klagenfurt.

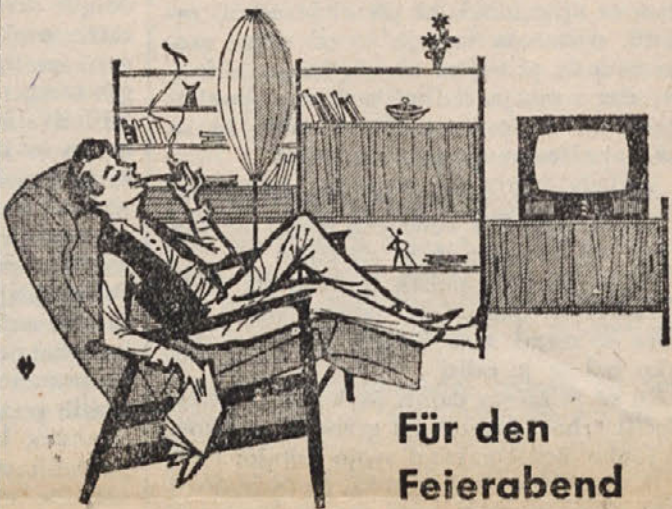
STADLER

Möbel

Garantie
für schönes
Wohnen

Sie wollen mit Ihrer Einrichtung zufrieden sein, nicht nur was Qualität und Preis, sondern auch was die Form angeht. Deshalb ist der Kauf beim Möbelfachmann wichtig. Er kennt das Herstellungsprogramm, er sucht nur das Richtige für seine Ausstellung aus, und diese bietet Ihnen damit einen wesentlichen Überblick. Was Sie bei uns sehen, wird Ihnen darum gefallen.

Für den
Feierabend

Freuen Sie sich abends, wenn Sie von der täglichen Arbeit nach Hause kommen, auf Ihr Heim? Es sollen doch die schönsten und erholsamsten Stunden sein. Machen Sie sich die schönste Feierabendfreude, machen Sie sich's zu Hause gemütlich. Es gehört nicht viel dazu. Noch nicht einmal viel Geld. Wir beraten Sie gern und zeigen Ihnen unverbindlich unsere Möbelausstellung.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr
Haus der guten Möbel
KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

Največja izbira blaga!

Zelo znižane cene!
Letno blago in perilo!

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35

Bali mrzla
ba postala!

Zato pernice, flanelaste rjuhe,
volnene odeje

kupite:

in vse za vaš dom

v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH, Postgasse